

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1997

Julkaistu Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 1997

N:o 133

SISÄLLYS

N:o		Sivu
133	Koltta-asetus	229
133	Koltta-asetus (Saamenkielinen käännös)	242
	Kolttalaki (Saamenkielinen käännös)	254
	Laki leimaverolain 30 §:n muuttamisesta (Saamenkielinen käännös)	268

N:o 133

Koltta-asetus

Annettu Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1997

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun kolttalain (253/1995) nojalla:

1 luku

Tuen myöntämisen edellytykset

1 §

Henkilökohtaiset edellytykset

Edellytyksenä kolttalain (253/1995) mukaisen etuuden saamiselle on, että hakija on perehtynyt ja kykenevä harjoittamaan kysymyksessä olevaa yritystoimintaa. Edellä sanottuun estämättä voidaan kuitenkin myöntää maanostolainaan asuntotilan hankintaan, asuntolainaan ja -avustusta sekä investointilainaan ja -avustusta tietekoon, sähköistämiseen, vesihuoltoon, ympäristönsuojelullisiin tarkoituksiin ja perinneympäristön säilyttämiseen.

Tilaa ei saa, kolttalain 22 §:ssä tarkoitettua tapausta lukuun ottamatta, muodostaa eikä maanostolainaan tilan hankkimista varten myöntää sellaiselle henkilölle, joka itse tai jonka puoliso maansaantihakemuksen tekemisajankohtana tai laina-asiaa ratkaistaessa on täyttänyt 50 vuotta. Mainitusta ikärajasta voidaan kuitenkin erityisestä syystä poiketa edellyttäen, että henkilö on enintään 55-vuotias.

Muuta tukea kuin asuntolainaan ja -avustusta ei saa myöntää 65 vuotta täyttäneelle. Asuntolainaan ja -avustusta uuden rakennuksen rakentamiseen ei saa kuitenkaan myön-

tää 65 vuotta täyttäneelle. Puolisoista otetaan huomioon nuoremman ikä.

Alaikäinen henkilö voi päästä osalliseksi kolttalain mukaisista toimenpiteistä, jos hän on solminut avioliiton tai jos hän omistaa kolttatilan yhdessä vanhempiansa tai heistä toisen kanssa taikka jos muita erityisiä syitä on olemassa.

2 §

Tuen myöntäminen useammalle henkilölle

Maanostolainaan tilan tai alueen hankkimista varten voidaan myöntää kahdelle tai useammalle koltalle, jotka eivät ole puolisoita, yhteisesti vain, mikäli kaikki yhteisomistajat täyttävät kolttalain 4 ja 5 §:ssä säädetty edellytykset.

Jos etuuden kohteena olevan tilan tai alueen yhteisomistajista ainakin yksi täyttää kolttalain 4 ja 5 §:ssä säädetty edellytykset sekä omistaa tilasta tai alueesta vähintään kolmasosan, voidaan heille yhteisesti myöntää muuta kuin 1 momentissa mainittua kolttalain mukaista etuutta. Tällaisille henkilöille yksinäänkin voidaan myöntää kyseistä etuutta, jos tilan tai alueen muut yhteisomistajat antavat siihen suostumuksensa. Milloin kysymys on valtion toimesta suoritettavasta tieteko- tai vesihuoltotyöstä, tulee suostumuksen sisältää myös kiinteistön saattaminen

panttivastuuseen syntyvästä lainasta tai valtion saamisesta.

2 luku

Lainat ja avustukset

3 §

Maanostolaina

Kolttalain 10 §:ssä tarkoitettua maanostolainaa saadaan myöntää tilan, sen osuuden tai alueen hankkimista varten kolttalain 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle, joka harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan kolttalaissa tarkoitettua luontaiselinkeinoa ja asuu tai muuttaa pysyvästi asumaan hankkimalleen maalle. Maanostolainaa saadaan myöntää myös sellaiselle kolttalain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettulle henkilölle ja yhteisölle, joka hankkii tilan, osuuden tai alueen kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoimintaa varten.

Maanostolainaa voidaan myöntää myös sellaiselle kolttalain 5 §:ssä tarkoitettulle henkilölle, joka hankkii asuntotilan, sen osuuden tai alueen vakinaiseksi asuinpaikakseen.

4 §

Investointilaina ja -avustus

Kolttalain 10 §:n 1 momentin 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua investointilainaa ja investointiavustusta voidaan myöntää kalastuksessa, metsästyksessä, varsinaisessa maataloudessa sekä erikoismaataloudessa ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettussa pienyritystoiminnassa tarpeellisen irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan.

Porotalouden harjoittamiseen saadaan myöntää 1 momentissa tarkoitettua investointilainaa ja investointiavustusta siitosporojen sekä kokonaisen porokarjankin hankkimista varten. Investointilainaa saadaan myöntää myös moottorikelkan ja muun maastoajoneuvon sekä niihin liittyvien laitteiden sekä muunkin elottoman porotalousirtaimiston hankintaa varten.

Erikoismaatalouden ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnan laajentamisen yhteydessä voidaan investointilainaa ja investointiavustusta myöntää vain edellyttäen, että siten saavutetaan tuettavan yritystoiminnan tarjoamien työtilaisuuksien,

tuotannon jalostusarvon tai palvelusten oleellinen lisäys. Jos uudistettavan käyttöomaisuuden hankintaan on aikaisemmin myönnetty valtion varoista avustusta, lainaa tai korkotukea, avustusta voidaan myöntää vain työtilaisuuksien, tuotannon jalostusarvon tai palvelusten lisäystä vastaavalta osalta.

Maataloutta, erikoismaataloutta, porotaloutta, kalastusta ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoimintaa varten voidaan myöntää investointilainaa ja avustusta kolttalain 10 §:n 1 momentin 2 kohdan b ja d alakohdassa mainittuihin tarkoituksiin ja maataloutta varten myös sanotun momentin 2 kohdan c alakohdassa mainittuihin tarkoituksiin. Erikoismaatalouden, ammattimaisen kalastuksen ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnan harjoittamista varten voidaan lisäksi myöntää lainaa pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi 5 §:n mukaisesti.

5 §

Käyttöpääomalaina

Lainaa pysyväisluonteiseksi käyttöpääomaksi saadaan myöntää aloitettavaan tai laajennettavaan ammattimaiseen kalastukseen, erikoismaatalouteen ja kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun pienyritystoimintaan sekä mainittujen toimintojen käynnistämistä ja ylläpitämistä varten. Lainaa voidaan myöntää myös suhdannevaihteluiden tasaukseen, jos kyseistä yritystoimintaa ei ilman tilapäistä käyttöpääoman lisäystä voida jatkaa. Lisätarpeena pidetään normaalijaksoon verrattuna saamatta jäänyttä tuottoa.

6 §

Käynnistysavustus

Käynnistysavustusta voidaan myöntää kolttalain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua pienyritystoiminnasta ja ammattimaisesta kalastuksesta aiheutuviin työvoimakustannuksiin yhdeltä, kahdelta tai kolmelta tuotantotoiminnan tai laajennettua tuotantotoiminnan aloittamista seuraavalta käynnistysvuodelta.

Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta voidaan myöntää vain aloittavaa tai sellaiseen verrattavaa yritystoimintaa varten. Avustus määrätään kokoaikaisesti työllistetyt henkilön laskennallisen enintään 70 000 markan vuositulon perusteella.

7 §

Lainat ja avustukset muulle kuin yrittäjälle

Asuntolainaa ja -avustusta sekä investointilainaa ja -avustusta tietekoon, sähköistämiseen, vesihuoltoon, perinneympäristön säilyttämiseen ja ympäristösuojelullisiin tarkoituksiin voidaan myöntää muullekin kuin yritys-toimintaa harjoittavalle koltalle.

8 §

Laina ja avustus asuinrakennukseen

Asuntolainaa ja -avustusta voidaan myöntää sijainniltaan, pohjaratkaisuiltaan, teknisiltä rakenteiltaan ja varusteiltaan tarkoituksenmukaisten sekä asumiskustannuksiltaan kohutuullisten asuntojen aikaansaamiseksi. Kyseisiä lainoja myönnettäessä on huomiota kiinnitettävä myös siihen, että asianomaisilla toimenpiteillä edistetään hyvää ympäristön laatua.

Asuntolainan ja -avustuksen avulla rakennettavassa ja laajennettavassa rakennuksessa olevan asunnon huoneistoala saa olla enintään 160 neliometriä ja kahden asunnon rakentamista ja laajentamista varten yhteensä enintään 200 neliometriä. Erityisistä syistä voi laajennuksessa huoneistoala olla edellä sanottua jonkin verran suurempi. Peruskorjattavan asuinrakennuksen huoneistoala voi olla edellä sanottua suurempikin, mutta lainoitettavana huoneistoalana otetaan kuitenkin lukuun enintään 250 neliometriä.

9 §

Lainojen enimmäismäärät

Lainojen enimmäismäärät ovat:

- 1) maanostolainassa 85 prosenttia hyväksyttävästä hankintahinnasta;
- 2) asuntolainassa ja rakentamiseen myönnettyissä investointilainoissa 80 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion määrästä;
- 3) käyttöpääomalinassa 60 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman määrästä ja suhdannelainassa enintään 80 prosenttia puolen vuoden aikana tarvittavan käyttöpääoman lisäyksen määrästä; ja
- 4) muissa lainoissa enintään 65 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion tai hyväksyttävien kustannusten määrästä.

10 §

Avustusten enimmäismäärät

Avustusten enimmäismäärät ovat:

- 1) maatalouden, erikoismaatalouden ja muun luontaiselinkeidon harjoittamisessa tarpeellisen tuotantorakennuksen investointiavustuksessa 60 prosenttia hyväksytyyn kustannusarvion määrästä;
- 2) pienyritystoiminnan investointiavustuksissa 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista; ja
- 3) asuntoavustuksissa, asuinympäristön ja työympäristön parantamisessa ja ympäristönsuojelullisissa investoinneissa 50 prosenttia hyväksytyyn kustannusarvion määrästä;
- 4) muissa avustuksissa 40 prosenttia hyväksytyyn kustannusarvion määrästä tai hyväksyttävistä kustannuksista.

Käynnistysavustuksen määrä laskettuna vieraille työntekijöille maksetuista hyväksyttävistä palkkakustannuksista ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista vuosituloista voi olla enintään seuraava:

1. käynnistysvuosi 55 %
2. käynnistysvuosi 50 %
3. käynnistysvuosi 45 %

11 §

Lainojen ja avustusten hakeminen

Lainaa tai avustusta koskeva hakemus liitteineen on toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka tulee toimittaa hakemus lausuntoineen maaseutuelinkeinopiirin ratkaistavaksi. Jos samaan hankkeeseen haetaan sekä lainaa että avustusta, on laina- ja avustushakemus jätettävä samalla kertaa. Hakemuksesta on hankittava myös Paliskuntain Yhdistyksen lausunto, jos hakemus perustuu osittain tai kokonaan porotalouden harjoittamiseen.

Hakemuksessa tai sen liitteissä on selvitettävä hankkeen suunnitelma, kustannusarvio sekä hakijan maksuvalmius. Hakemukseen on liitettävä myös kannattavuuslaskelma, jos tukea haetaan kolttalain 3 §:ssä tarkoitettuun yritystoimintaan. Hakemukseen on lisäksi liitettävä muita selvityksiä sen mukaan kuin maaseutuelinkeinopiiri tarkemmin määrää.

Investointiavustusta ja -lainaa on haettava ennen käyttöomaisuuden hankkimista taikka rahoitettavan rakentamis- tai muun työn aloittamista. Pienyritystoiminnan käynnis-

tysavustusta on haettava ennen tuotantotoiminnan aloittamista.

Maanostolainaa koskeva tukihakemus on toimitettava maaseutuelinkeinopiirille vuoden kuluessa kauppa- tai muun saantokirjan allekirjoittamisesta.

Laina- tai avustushakemus, joka on toimitettu maaseutuelinkeinopiirille myöhemmin kuin 3 momentissa on edellytetty, voidaan ottaa käsiteltäväksi, jos maaseutuelinkeinopiiri erityisistä syistä niin päättää.

3 luku

Luotto- ja avustusehdot

12 §

Laina-aika

Lainan laina-aika on lainoitukskohteesta riippuen seuraava:

- 1) maanostolaina 5—25 vuotta;
- 2) investointilaina tuotantorakennusta varten 5—25 vuotta;
- 3) asuntolaina 10—20 vuotta;
- 4) perinympäristön säilyttämiseen myönnettävä laina 5—10 vuotta; ja
- 5) muut lainat 5—15 vuotta.

Lainan ehtoja määrättäessä on otettava huomioon asianomaisen henkilön varallisuus, tulot, perhesuhteet, lähiajan investoinnit ja muut hänen taloudelliseen kantokykyynsä vaikuttavat seikat.

13 §

Työn suorittamisaika ja sen pidentäminen

Työ, jota varten on myönnetty kolttalaissa tarkoitettua avustusta tai lainaa, on tehtävä loppuun kahden vuoden kuluessa lainan tai avustuksen myöntämisestä lukien, jollei työn suorittamisaikaan ole myönnetty pidennystä. Jos työtä varten on myönnetty sekä avustusta että lainaa, lasketaan edellä mainitut määrääjat lainan myöntämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua pidennystä on haettava ennen määräajan päättymistä. Pidennystä voidaan myöntää kerrallaan enintään vuosi ja yhteensä enintään kaksi vuotta.

Pidennystä koskeva hakemus on toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle, joka päättää pidennyksen myöntämisestä.

4 luku

Maan hankkiminen ja myynti

14 §

Maan hakeminen

Kolttalain 28 §:ssä tarkoitettu maansaanti-hakemus on tehtävä maa- ja metsätalousministeriön vahvistamalle lomakkeelle ja toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle.

15 §

Maan hankkiminen

Maaseutuelinkeinopiirin on kolttalain 28 §:ssä tarkoitettujen hakemusten johdosta ryhdyttävä tarpeen mukaan toimenpiteisiin maan hankkimiseksi kyseisen lain tarkoitukseen.

Valtiolle ostettavan tai vaihdettavan omaisuuden hinnoittelee ja ostotarjouksen tekee maaseutuelinkeinopiiri, joka myös huolehtii kauppakirjan laatimisesta ja allekirjoittamisesta.

16 §

Suunnitelmaehdotuksen laatiminen

Ehdotuksen kolttalain 27 §:ssä tarkoitettua maan käyttöä koskevaksi suunnitelmaksi laatii tarvittaessa maaseutuelinkeinopiirin määräyksestä maaseutuelinkeinopiiri virkamies. Maaseutuelinkeinopiiri voi antaa hänelle ohjeita siitä, mitä suunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon.

Suunnitelmasta tulee ilmetä muodostettavat tilat, alueet ja muut etuudet, niiden mahdolliset saajat ja myyntihinnat maksu- ja muine luovutusehtoineen.

Milloin suunnitelmaa ei ole tarpeen laatia, tekee maaseutuelinkeinopiiri myyntipäätöksen kolttalain 29 §:n mukaisesti.

17 §

Suunnitelmasta tiedottaminen

Edellä 16 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaehdotuksen laatimisen aloittamisesta on tiedotettava Inarin kunnassa yleisesti leviävässä sanomalehdessä sekä Inarin kunnan ilmoitus-

taululla. Siitä on lisäksi ilmoitettava kirjeitse Inarin kunnalle sekä niille henkilöille, jotka ovat tehneet maansaantihakemuksen. Suunnitelmaa laadittaessa voidaan tarvittaessa pitää kokouksia.

Kokouksissa voidaan päättää muiden kokousten pitämisestä ja niiden ilmoittamisesta.

18 §

Suunnitelman vahvistaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on ilmoitettava laaditusta suunnitelmaehdotuksesta todisteellisesti Inarin kunnalle ja kolttaneuvostolle sekä maan hakijoille. Jos alueella ei ole hyväksyttyä tai vahvistettua kaavoitusta, suunnitelmaehdotus on myös pidettävä Inarin kunnassa yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan sen jälkeen, kun nähtävälle asettamisesta on ilmoitettu siten, kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Suunnitelmaehdotukseen tyytymättömän asianosaisen tulee toimittaa kirjallinen muistutus suunnitelmaa vastaan maaseutuelinkeinopiirille ennen nähtävänäoloajan päättymistä.

Suunnitelman vahvistaa maaseutuelinkeinopiiri. Jos omaisuutta on ehdotettu käytettäväksi muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin eikä maaseutuelinkeinopiirillä muualla laissa olevien säännösten nojalla ole oikeutta luovuttaa valtion maaomaisuutta, maaseutuelinkeinopiirin on oman lausuntonsa kera siirrettävä suunnitelma tältä osin maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

Maaseutuelinkeinopiiri päättää maansaantihakemuksen hylkäämisestä tai sen raukeamisesta, jos hakija ei ole noudattanut 17 §:n mukaisesti annettua kutsua tai ei täytä maan saannin edellytyksiä taikka hakija ei jatka maansaantihakemustaan. Maaseutuelinkeinopiirin on ennen asian ratkaisemista vielä kuultava hakijaa, jollei kuulemista ole jo suoritettu suunnitelman käsittelyn yhteydessä.

19 §

Kauppakirjan laatiminen ja allekirjoittaminen

Kauppakirjat laatii ja allekirjoittaa valtion puolesta maaseutuelinkeinopiiri.

Ostajan on allekirjoitettava kauppakirja maaseutuelinkeinopiirin asettaman 30 vuorokauden pituisen määräajan kuluessa uhalla,

että maaseutuelinkeinopiiri voi katsoa oikeuden ostamiseen rauenneeksi.

Muuhun kuin kolttalain tarkoituksiin luovutettavan omaisuuden osalta kauppakirjan laatii ja allekirjoittaa valtion puolesta maaseutuelinkeinopiiri, jos se on vahvistanut maan käyttöä koskevan suunnitelman tai muutoin päättänyt luovutuksesta. Muutoin sanotuista toimenpiteistä huolehtii maa- ja metsätalousministeriö.

20 §

Hinnan uudelleen määrääminen

Jos ennen kauppakirjan allekirjoittamista havaitaan hinnan määräämisessä sattuneen laskuvirheen tai muun erehdyksen, maaseutuelinkeinopiiri vahvistaa hinnan uudelleen. Milloin kysymys on maa- ja metsätalousministeriön vahvistamasta maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta, vahvistaa hinnan maa- ja metsätalousministeriö. Jos laskuvirhe tai muu erehdys on vähäinen, se voidaan jättää oikaisematta.

Maaseutuelinkeinopiiri tai, jos kysymys on maa- ja metsätalousministeriön vahvistamasta maan käyttöä koskevasta suunnitelmasta, maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään hinnan uudelleen, jos tilan tai alueen arvo on olennaisesti muuttunut hinnan määräämisen jälkeen eikä kauppakirjaa ole vielä allekirjoitettu.

Mitä 2 momentissa säädetään, noudatetaan soveltuvin osin myös luovutettavien osuuksien ja oikeuksien osalta.

21 §

Valtion saamisten vakuudet

Maaseutuelinkeinopiirin on huolehdittava siitä, että valtionlainoilla ja myyntihintasäämisillä on riittävät vakuudet. Maaseutuelinkeinopiiri myös palauttaa vakuudet kiinteistön omistajalle valtionlainan ja myyntihintasaamisen tultua loppuun maksetuksi.

22 §

Ilmoitus maanmittaustoimistolle

Maaseutuelinkeinopiirin on ilmoitettava kolttalain nojalla tapahtuneista kiinteän omaisuuden luovutuksista, mukaan luettuna myös sanotun lain ulkopuolisiin tarkoituksiin

tapahtuneet luovutukset, viipymättä maanmittaustoimistolle.

23 §

Myyntihinnan takaisinmaksuaika

Kolttatilan ja lisäalueen säännönmukaisin maksuehdoin perittävän myyntihinnan takaisinmaksuaika on vähintään viisi ja enintään 25 vuotta. Myyntihinta voidaan, jos se katsotaan maan saajan taloudellinen asema huomioon ottaen tarpeelliseksi, antaa kokonaankin velaksi säännönmukaisin maksuehdoin.

Myyntihinnan takaisinmaksuaikaa määrätessä on otettava huomioon asianomaisen henkilön varallisuus, tulot, perhesuhteet, lähiajan investoinnit ja muut hänen taloudelliseen asemaansa vaikuttavat seikat.

5 luku

Maksatus ja takaisin periminen

24 §

Laina- ja avustusvarojen maksaminen

Maaseutuelinkeinopiiri maksaa maanostolainan enintään kahdessa erässä. Lainavarat on välittömästi käytettävä kauppakirjassa sovitun kauppahinnan, poismaksettavien luottojen ja kaupan rahoitukseen saadun luoton maksamiseen.

Maaseutuelinkeinopiiri maksaa muut lainat ja avustukset yhdessä tai useammassa, enintään kuitenkin neljässä erässä. Lainan tai avustuksen saajan on annettava maksatusta ja varojen käytön valvontaa varten tarpeelliset selvitykset.

25 §

Lyhennysten ja korkojen periminen

Kolttalain mukaisten valtion saamisten ja lainojen lyhennykset ja korot peritään takaisin siten, että lyhennyksen ja koron yhteismäärä on puolivuositain suunnilleen yhtä suuri tai yhtä suurin puolivuotislyhennyksin. Lyhennykset ja korot erääntyvät maksettaviksi kunkin huhti- ja lokakuun viimeisenä päivänä. Lainan korko on suoritettava kunkin lainaerän nostopäivästä lukien, jollei kolttalain 14 §:stä muuta johdu.

Jollei yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisesta tuomioistuimen päätöksestä muuta johdu, mainitussa menettelyssä sovittujen helpotusten lakattua valtion saamiset ja lainat erääntyvät tässä pykälässä säädettyin tavoin. Sovittaessa ensiksi mainitun lain 97 §:ssä tai viimeksi mainitun lain 78 §:ssä tarkoitettua järjestelystä tai kolttalain mukaisesta vapaaehtoisesta velkajärjestelystä on valtion saamisten ja lainojen erääntymisjaksoihin sovellettava tämän pykälän säännöksiä.

Valtion saaminen ja laina on 29 §:ssä tarkoitettujen maksuhelpotukset mukaan lukien maksettava takaisin valtiolle kolttalain 14 §:n 1 momentissa ja 30 §:n 1 momentissa säädettyssä ajassa, jollei yrityssaneerauksesta, yksityishenkilön velkajärjestelystä tai vapaaehtoisesta velkajärjestelystä muuta johdu.

26 §

Lainojen, myyntihinnan ja kustannusosuuden periminen

Lainojen, myyntihintojen sekä kustannusosuuksien lyhennysten ja korkojen maksuunpanossa, kannossa ja tilittämisessä on soveltuvin osin noudatettava, mitä eräiden valtion rahasaamisten maksuunpanosta, kannosta ja tilittämisestä annetussa asetuksessa (559/1967) säädetään siinä mainittujen saamisten osalta. Kantoviranomaisena on kuitenkin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus.

27 §

Ylimääräinen lyhennys

Velallinen ja maaseutuelinkeinopiiri voivat sopia takaisinmaksuajan lyhentämisestä sekä ylimääräisen lyhennyksen maksamisesta ja niiden vaikutuksesta erääntyviin lyhennyksiin. Ylimääräisestä lyhentämisestä huolimatta on maksamattomalle pääomalle lasketut korkoerät suoritettava lyhentämistä seuraavana eräpäivinä.

28 §

Yhdellä kertaa maksettavat saamiset

Uutta maanostolainaa nostettaessa on os-

tettua tilaa tai aluetta ennestään rasittava ostajan vastattavakseen tai maksettavakseen ottama kolttala-, luontaiselinkeino-, porotalous-, porotila-, maatalo- ja maaseutuelinkeinoinlain sekä maankäyttö- ja muun aikaisemman asutuslainsäädännön mukainen laina tai valtion saaminen maksettava korkoineen yhdessä erässä heti takaisin. Maaseutuelinkeinopiiri voi kuitenkin siirtää edellä sanottu valtion saamiset ja lainat uuden omistajan vastattaviksi, mikäli uutta kolttalain mukaisista maanostolainaa ei myönnetä.

Tilan tai sen osan luovuttanut henkilö voidaan vapauttaa vastaamasta lainasta tai valtion saamisesta edellyttäen, että luovutuksen saaja on jo ennestään ollut yhteisvastuussa lainasta tai saamisesta eikä vastuusta vapauttaminen vaaranna lainan tai saamisen takaisinmaksua.

Kolttalain mukaisten lainojen ja muiden valtion saamisten loppuerien perimisessä noudatetaan, mitä eräiden valtion saamisten perimisessä kerta kaikkiaan (682/1966) annetussa laissa säädetään.

29 §

Lykkäykset ja korkovapaudet

Hakijasta riippumattomista syistä aiheutuneiden vaikeuksien lieventämiseksi voidaan valtion saamisten ja lainojen lyhennysmaksuille myöntää lykkäystä sekä korkovapautta enintään vuosi kerrallaan, yhteensä kuitenkin enintään kymmenen vuotta.

Lyhennysten lykkäys voidaan myöntää siten, että takaisinmaksuaikaa pidennetään lykkäysvuosien määrällä ja lykätyt lyhennyserät peritään yhtä monessa erässä alkuperäisen takaisinmaksuajan päätyttyä. Valtion saaminen on kuitenkin maksettava takaisin kolttalain 30 §:ssä ja laina 14 §:ssä säädetyn enimmäistakaisinmaksuajan kuluessa.

Lyhennysten lykkäys voidaan myöntää myös siten, että lykkäysvuosien jälkeen maksettavia puolivuotis- tai lyhennysmaksuja tarkistetaan laina-aikaa muuttamatta.

Maaseutuelinkeinopiiri myöntää hakemuksesta lykkäyksen ja korkovapauden Inarin kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen antettua hakemuksen johdosta lausunnon.

Maaseutuelinkeinopiiri voi myöntää lykkäyksen ja korkovapauden määrätyillä ehdoilla tai peruuttaa myönnetyn helpotuksen, milloin se katsoo siihen olevan lykkäyksen myöntämisehtojen mukaan syytä.

30 §

Avustuksen siirtäminen

Jos sen tilan, jonka kuntoonpanoa varten investointi- tai asuntoavustus on myönnetty, omistaja vaihtuu töiden aloittamisen jälkeen, maaseutuelinkeinopiiri voi siirtää oikeuden maksamatta olevaan avustukseen uudelle omistajalle edellyttäen, että hän täyttää avustuksen myöntämiseksi säädetty edellytykset ja että kolttalain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa on annettu hänelle.

31 §

Lainan irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi kolttalain 36 §:n 3 momentissa ja 37 §:n 1 momentissa mainittujen tapausten lisäksi määrätä lainan kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi

1) jos lainan saaja on käyttänyt lainavaroja muuhun kuin niitä myönnettäessä edellytettiin tarkoitukseen;

2) jos lainan saaja on lainaa tai sen maksamista hakiessaan salannut lainan myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon;

3) jos lainoituksen kohteena olevaa hanketta ei ole tehty valmiiksi asetetussa määräajassa tai hyväksytyä suunnitelmaa noudattaen;

4) jos tila on pirstottu taikka tila tai osa siitä on luovutettu toiselle;

5) jos kolttatila tai sen rakennukset ovat joutuneet lainan saajan toimenpiteen tai laininlyönnin johdosta rappiolle eikä rappiolle joutumisen voida katsoa johtuneen alaikäisyydestä, vanhuudesta, sairaudesta tai muusta sen kaltaisesta syystä;

6) jos vakuuden arvo on siinä määrin alentunut, että lainasta takaisin maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

7) jos koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt kauemmin kuin 3 kuukautta erääntymispäivästä lukien;

8) jos lainan saaja tai takaaja on joutunut konkurssiin tai hakee akordia taikka jos takaaja on kuollut eikä lainan saaja kehotuksesta ole asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta;

9) jos tila tai sen osa myydään ulosottoon;

10) jos lainan saaja on lainan nostamista seuraavan viiden vuoden aikana ilman pakottavaa syytä lopettanut lainan myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai olennaisesti supistanut sitä tai ilman maaseutuelinkeinopiirin suostumusta luovuttanut tuen kohteena olevaa käyttöomaisuutta; tai

11) jos lainan saaja on kieltäytynyt antamasta lainan valvontaa varten tarvittavia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka kieltäytynyt avustamasta tarpeellisessa määrin tarkastuksen suorittamisessa.

32 §

Myyntihintasaamisen irtisanominen

Maaseutuelinkeinopiiri voi irtisanoa valtion myyntihintasaamisen, kolttalain 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu kustannusosuus mukaan lukien, kokonaan tai osaksi heti takaisin maksettavaksi soveltuvin osin samoin perustein kuin laina voidaan irtisanoa edellä 31 §:n 1 momentin 2 ja 4—11 kohdan mukaan. Maaseutuelinkeinopiiri voi irtisanoa saamisen kokonaan tai osaksi myös, jos tilalla tai lisäalueella olevia rakennuksia ei ole palovakuutettu täydestä arvostaan.

33 §

Avustuksen takaisinperiminen

Maaseutuelinkeinopiiri voi kolttalain 36 §:n 3 momentissa, 37 §:n 1 momentissa ja 39 §:ssä säädetyn lisäksi määrätä avustuksen maksettavaksi osaksi tai kokonaan takaisin soveltuvin osin samoin perustein kuin laina voidaan irtisanoa 31 §:n 1 momentin 1—5 ja 10—11 kohdan mukaan.

34 §

Irtisanotun pääoman takaisinmaksuaika

Kun laina, avustus tai valtion saaminen määrätään kokonaan tai osaksi takaisin maksettavaksi, on samalla päätettävä, onko maksettavaksi tuleva määrä suoritettava yhtenä tai useampana eränä, ei kuitenkaan yli kolmen vuoden maksuajalla.

35 §

Irtisanomiskorko

Jos avustus, valtionlaina, valtion myynti-

hintasaaminen tai kustannusosuus määrätään osittain tai kokonaan takaisin maksettavaksi, peritään maksettavaksi määrätulle pääomalle 12 prosentin vuotuista korkoa. Edellä 31 §:n 1 momentin 1, 2 ja 10 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on korko kuitenkin 16 prosenttia.

Jos takaisinperiminen perustuu 31 §:n 1, 2 tai 10 kohtaan, peritään irtisanomiskorko avustuksen tai lainan kunkin erän nostamisesta lukien. Jos takaisinperiminen perustuu omaisuuden tai sen osan luovutukseen, tilan jakamiseen taikka tuen kohteena olleen toiminnan lakkaamiseen tai olennaiseen supistamiseen, peritään 1 momentissa mainittu irtisanomiskorko omistusoikeuden siirtymisestä, tilan jakamisesta taikka toiminnan lakkaamisesta tai olennaisesta supistumisesta lukien. Muissa tapauksissa irtisanomiskorko peritään takaisinperimistä koskevan päätöksen antamispäivästä lukien.

36 §

Viivästyskorko

Jollei kolttalaissa ja tässä asetuksessa tarkoitettuja valtiolle tulevia maksuja suoriteta määräajassa, peritään maksamatta jätetystä suorituksesta korkolain (633/1982) mukaista viivästyskorkoa, kuitenkin vähintään 35 §:ssä mainitun koron suuruisia korkoa.

6 luku

Kolttien asiainhoito

37 §

Kyläkokouksen koolle kutsuminen

Luottamusmiehen tulee huolehtia siitä, että varsinainen kyläkokous kutsutaan vuosittain koolle, kuitenkin viimeistään kunkin kalenterivuoden syyskuussa.

Vaatimus ylimääräisen kyläkokouksen koolle kutsumisesta on esitettävä kirjallisesti kolttien luottamusmiehelle. Luottamusmiehen on vaatimuksen saatuaan viipymättä kutsuttava ylimääräinen kyläkokous koolle.

Jollei kyläkokousta ole kutsuttu koolle tai jollei kokouksen pitämistä koskevaa vaatimusta ole voitu esittää luottamusmiehelle, varaluottamusmiehen tai kolttaneuvoston tulee kokousta vaatineiden kolttien pyynnöstä kutsua kyläkokous koolle.

38 §

Kokouskutsu

Kutsu kyläkokoukseen on julkaistava vähintään seitsemän päivää ennen kokousta yhdessä kolttaluokalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja pantava nähtäville Inarin kunnan ilmoitustauluille. Kyläkokous voi päättää, että kokouksesta ilmoitetaan muullakin tavoin.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä ne tärkeimmät asiat, joita kyläkokouksessa on tarkoitus käsitellä.

39 §

Koltaneuvosto

Koltaneuvoston tehtävistä säädetään kolttalain 45 §:ssä.

Koltaneuvoston kutsuu koolle luottamusmies.

Koltaneuvostossa käsiteltävät asiat valmistele kolttien luottamusmies.

40 §

Päätöksenteko

Jos kyläkokouksessa tai koltaneuvostossa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisessa, päätetään asia äänestyksellä. Päätökseksi tulee enemmistön kannattama ehdotus ja äänen mennessä tasan se ehdotus, jota puheenjohtaja on kannattanut. Vaalin osalta ratkaisee kuitenkin arpa.

41 §

Luottamusmiehen tehtävät

Kolttien luottamusmiehen tehtävänä on:

1) huolehtia kolttien kyläkokousten ja koltaneuvostojen koolle kutumisesta sekä niiden tekemien päätösten täytäntöönpanosta;

2) antaa tietoja ja neuvoja koltille myönnettävien etujen hakemisessa ja käyttämisessä;

3) seurata lainsäädäntöä, viranomaisten päätöksiä ja muita toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia kolttien toimeentulolle ja muille elinolosuhteille, sekä tehdä viranomaisille aloitteita epäkohtien poistamiseksi; sekä

4) hoitaa ne muut tehtävät, jotka lainsäädännössä,

kolttien luottamusmiehen ohjesäännössä tai kyläkokouksen taikka koltaneuvoston päätöksellä luottamusmiehen tehtäväksi määrätään.

Koltaneuvostojen yhteinen kokous voi vahvistaa ohjesäännön, jossa annetaan tarkempia määräyksiä kolttien luottamusmiehen tehtävistä.

42 §

Ehdokasasettelu luottamusmiesvaaliin

Luottamusmiesvaaliin voidaan panna ehdolle kolttalain 46 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö, jota vähintään viisi luottamusmiesvaalissa äänivaltaista henkilöä on kirjallisesti ehdottanut luottamusmieheksi. Ehdottajien on kirjallisesti ilmoitettava ehdokkaansa vaalilautakunnan puheenjohtajalle tai jäsenelle.

43 §

Vaalilautakunnan tehtävät

Luottamusmiesvaalin toimeenpanoa varten valitun vaalilautakunnan tehtävänä on:

- 1) vaalin käytännön valmistelut;
- 2) äänioikeutettujen luettelon laatiminen;
- 3) ehdokaslistan laatiminen ja julkaiseminen;
- 4) vaalin ajasta ja vaalitavasta päättäminen ja siitä ilmoittaminen;
- 5) annettujen äänien laskeminen;
- 6) pöytäkirjan laatiminen vaalista; ja
- 7) vaalin tuloksen vahvistaminen ja sen ilmoittaminen.

Jos määräajassa on asetettu vain yksi ehdokas luottamusmieheksi, vaalilautakunta vahvistaa viipymättä ehdokkaan tulleen valituksi luottamusmieheksi. Vaalilautakunta ilmoittaa tästä hänelle kirjallisesti. Luottamusmiehen valinnasta on lisäksi tiedotettava siten, kuin kolttalain 50 §:ssä säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Rajoituksista vapauttamiset ja siirrot

Kolttalain 36 §:ssä ja 38 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa, rajoituksista vapauttamista

ja ennakkotietoa koskeva hakemus on toimitettava Inarin kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle, joka lähettää sen oman lausuntonsa kanssa maaseutuelinkeinopiirille. Hakemukseen on liitettävä tilan luovutuskirja alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä taikka luonnos luovutuskirjaksi.

Kun tila tai alue, jota rasittaa kolttalaissa tarkoitettu myyntihintasaaminen tai laina, kokonaan tai osaksi luovutetaan toiselle eikä myyntihintasaamista tai lainaa määrätä maksettavaksi takaisin, maaseutuelinkeinopiiri voi hakemuksesta siirtää myyntihintasaamisen tai lainan kokonaan tai osaksi luovutussensaajan vastattavaksi.

Siirtoa koskevasta hakemusmenettelystä on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään. Hakemukseen liitettävään luovutuskirjaan tai sen luonnokseen tulee sisältyä luovutussensaajan sitoumus siitä, että hän ottaa saamisen vastattavakseen.

45 §

Kiinteistörekisterin pitäjän tehtävät

Kiinteistörekisterin pitäjän on tehtävä maaseutuelinkeinopiirin ilmoituksesta kiinteistörekisteriin asianomaisen tilan kohdalle merkintä siitä, että kolttalain nojalla muodostettu tila on sanotun lain 36 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen rajoitusten alainen.

Milloin maaseutuelinkeinopiiri on kolttalain 36 §:n 2 momentin nojalla vapauttanut tilan tai sen osan sanotun lain mukaisista rajoituksista, on maaseutuelinkeinopiirin ilmoitettava siitä edelleen kiinteistörekisterin pitäjälle kyseisiä rajoituksia koskevan merkinnän poistamiseksi kiinteistörekisteristä tai merkinnän tekemiseksi tilan vapauttamisesta rajoituksista. Viimeksi mainittu on voimassa myös, milloin maaseutuelinkeinopiiri on valtiolle takaisin tulleen tilan tai sen osan kohdalta päättänyt, että se käytetään muihin kuin kolttalain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin.

Kiinteistörekisteriin 1 ja 2 momentin mukaisesti tehdystä merkinnästä kiinteistörekisterin pitäjän tulee lähettää ilmoitus asianomaiselle lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjälle, jonka tulee tehdä vastaava merkintä asianomaiseen lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

46 §

Metsähallintoviranomainen

Kolttalain 9 §:n 1 momentin 2, 3, 5 ja 6 kohdassa sekä 2 momentissa tarkoitettujen metsähallintoviranomaisen luvan tai suostumuksen antaa metsähallituksen Ylä-Lapin luonnonhoitoalue, jonka on tarvittaessa pyydetävä lausunto asianomaiselta kolttaneuvostolta.

47 §

Velkajärjestelyhakemus

Vapaaehtoista velkajärjestelyä koskeva hakemus jätetään maaseutuelinkeinopiirille. Hakemukseen on liitettävä 50 §:n 3 momentissa tarkoitettujen suunnittelijan maa- ja metsätalousministeriön määräämin tavoin laatima selvitys hakijan taloudellisesta tilanteesta sekä ainakin sen velkojan lausunto, jonka myöntämien luottojen järjestelyä hakemus pääasiassa koskee.

48 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen kolttalain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa tämän asetuksen 29 §:n mukaisilla toimenpiteillä taikka sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tapauksissa vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa valtionlainojen ja myyntihintasaamisten osalta, jos näiden saamisten osuus hakijan kaikista veloista on yli 60 prosenttia tai yli 80 prosenttia hakijan pitkäaikaisista luotoista.

49 §

Velkojen järjestely

Kolttalain 59 §:n mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä on velallisen maksukykyyn palauttamiseksi ensisijaisesti pidennettävä lainojen ja saamisten takaisinmaksuaikaa ja alennettava korkoa. Valtionlainojen

ja -saamisten koron alentamisen edellytyksenä on muissa kuin kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, että myös muut merkittävät velkojat alentavat vuotuisia lainanhoitokustannuksia tai ovat kahden vuoden kuluessa ennen hakemuksen jättämistä perineet vuotuiset lyhennykset ja korot alempina kuin lainaa myönnettäessä on hakemuksessa tarkoitettujen lainojen osalta sovittu taikka viiden vuoden aikana merkittävästi helpottaneet hakijan luottojen hoitoa. Valtionlainojen ja -saamisten lyhennyksille ja koroille voidaan samoin poikkeuksin ja edellytyksin myöntää maksuhelpotuksia enintään viideksi vuodeksi, mikäli hakijan maksuvalmiutta ei voida palauttaa edellä mainituilla muilla toimenpiteillä.

Kolttalain 59 §:n mukainen vapaaehtoinen velkajärjestely voidaan suorittaa ilman kolttatilan muiden yhteisomistajien tai -haltijoiden taikka takaajan suostumusta, jos velkajärjestely tulee myös heidän hyväkseen eikä velkajärjestely ole vastoin velkajärjestelyyn hakijan ja muiden yhteisomistajien vastuun jakoa koskevia sitoumuksia taikka takaussitoutumusta.

50 §

Suunnittelun aloittaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on annettava vapaaehtoista velkajärjestelyä koskeva hakemus oman lausuntonsa kanssa selvityksen laatineelle tai, lausunnon antaneen luottolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, muulle suunnitelman laatijalle. Lausunnonaan maaseutuelinkeinopiirin on myös ilmoitettava käsityksensä vakuutena olevan omaisuuden arvosta. Maaseutuelinkeinopiirin on samalla ilmoitettava suunnittelijalle, korvaako valtio suunnittelukustannukset.

Velkajärjestelyä koskevaa hakemusta ei kuitenkaan anneta 1 momentissa tarkoitettulle suunnittelijalle, jos hakemukseen liitetyn alustavan selvityksen tai luottolaitoksen lausunnon perusteella taikka muutoin jo tässä vaiheessa on todettavissa, ettei vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksiä ole olemassa. Maaseutuelinkeinopiirin on tällöin annettava päätös asiassa.

Kolttalain 61 §:ssä tarkoitetun suunnitelman voi laatia maaseutuelinkeinopiirin tehtävään päteväksi katsoma neuvontajärjestön toimihenkilö tai vastaavasti muu riittävän asiantuntemuksen ja kokemuksen omaava

henkilö, joka on perehtynyt asianomaiseen toimialaan.

51 §

Suunnitelman laatiminen

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn hakijan tulee suunnittelijan pyynnöstä kohtuullisessa määräajassa antaa suunnittelijalle maa- ja metsätalousministeriön määräämät asiakirjat ja toimia muutoinkin velkajärjestelyn edellytysten selvittämiseksi maa- ja metsätalousministeriön määräämällä tavalla.

Suunnitelman laatijan tulee perehtyä hakijan omistaman kolttatilan olosuhteisiin, hakijan toimintaan, yrityksen ja yrittäjän taloudelliseen asemaan sekä mahdollisuuksiin tuotantoa muuttamalla, omaisuutta rahaksi muuttamalla tai muulla tavoin parantaa hakijan maksuvalmiutta ja yrityksen toimintaedellytyksiä. Suunnitelmaan tulee sisältyä laskelma yrityksen tuloista, menoista, maksuvalmiuden kehittymisestä, investoinneista ja pääomantarpeesta riittävän pitkältä ajanjaksolta.

Suunnitelman laatijan on ennen suunnitelman laatimista kuultava hakijan niitä velkojia, joiden saamisista aiotaan järjestellä. Suunnitelman laatijan on myös neuvoteltava mainittujen velkojien kanssa suunnitelmaan sisällytettävistä toimenpiteistä. Tarvittaessa on muitakin velkojia kuultava.

Jos suunnittelija ja hakija yhdessä toteavat, ettei velkajärjestelyn edellytyksiä ole, suunnittelijan on ilmoitettava kirjallisesti sekä velkojille että maaseutuelinkeinopiirille, ettei suunnittelua jatketa ja samalla palautettava hakemus maaseutuelinkeinopiirille.

52 §

Velkajärjestelysopimus

Suunnittelijan on toimitettava laatimansa suunnitelma maaseutuelinkeinopiirille tarkastettavaksi sekä samalla palautettava hakemusasiakirjat. Todettuaan vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytysten täyttyvän ja annettuaan velkajärjestelyhakemukseen päätöksen siltä osin, kuin kysymys on kolttalain 59 §:ssä tarkoitettua valtionlainojen ja -saamisten järjestelystä, maaseutuelinkeinopiiri laatii suunnitelman mukaisen sopimuksen.

Sopimuksessa hakijan, velkojien ja maaseutuelinkeinopiirin on omalta osaltaan si-

touduttava suunnitelman edellyttämiin toimenpiteisiin. Sopimuksen ehdoiksi on otettava, mitä tämän pykälän 1 ja 3 momentissa ja 53 §:ssä säädetään vapaaehtoisesta velkajärjestelystä. Sopimukseen tulee sisältyä myös korvaus hakijalle 50 §:ssä tarkoitetun selvityksen laatimisesta aiheutuneista kustannuksista siltä osin, kuin selvityksen kustannukset ylittävät maa- ja metsätalousministeriön asettaman omavastuuosuuden.

Sopimus tulee voimaan sen jälkeen kun maaseutuelinkeinopiiri ja ne velkojat, joiden saamia suunnitelman mukaan on tarkoitus järjestellä, sekä hakija ovat allekirjoittaneet sopimuksen. Mikäli joku velkojista jättää sopimuksen allekirjoittamatta eivätkä hänen saatavansa hakijalta ylitä viittä prosenttia sopimukseen sisältyvistä hakijan veloista, voi sopimus muiden sopijapuolten osalta kuitenkin tulla voimaan.

Jos edellytyksiä sopimuksen allekirjoittamiselle ei ole tai jos sopimus ei tule voimaan, maaseutuelinkeinopiirin on kuitenkin tutkittava kolttalain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtionlainojen ja -saamisten vapaaehtoisen järjestelyn edellytykset.

53 §

Velkajärjestelysopimuksen seuranta ja muuttaminen

Maaseutuelinkeinopiirin on seurattava velkajärjestelysopimuksen toteutumista. Velallisen on maa- ja metsätalousministeriön määräämin tavoin annettava maaseutuelinkeinopiirille seurantaa varten tarvittavat tiedot.

Maaseutuelinkeinopiirin on huolehdittava siitä, että suunnitelmaan sisältyvät laskelmat ja toimenpiteet pysyvät ajantasaisina ja toteuttamiskelpoisina. Tällöin maaseutuelinkeinopiiri voi tarvittaessa käyttää apuna suunnitelman laatijaa tai muuta 50 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöä, jonka kustannukset korvataan valtion varoista.

Velkajärjestelysopimusta voidaan tarvittaessa muuttaa. Sopimusta muutettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 51 §:ssä säädetään. Valtionlainojen ja -saamisten osalta velkajärjestelyn tarkistukset tulevat noudatettaviksi ilman sopimuksen muutosta, jos tarkistukset perustuvat muutoksenhakemuksen johdosta annettuun päätökseen.

54 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Maaseutuelinkeinopiiri voi 52 §:ssä tarkoitetun sopimuksen muita sopijapuolia kuultuaan päättää, että vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa, jos:

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa;

2) vapaaehtoinen velkajärjestely on perustunut suunnitelmaan tai sopimukseen, jonka toteuttamiselle ei velallisen toimenpiteiden tai laiminlyöntien johdosta enää ole sopimusta muuttamallakaan edellytyksiä; tai

3) jos velallisen olosuhteissa on muuten tapahtunut sellainen muutos, että vapaaehtoisen velkajärjestelyn jatkamiselle ei enää ole perusteita.

Maaseutuelinkeinopiiri voi määrätä sopimuksen raukeamaan siten, että järjestellyt kolttalain 59 §:n 2 momentissa tarkoitetut valtionlainat ja -saamiset palautetaan sen suuruiseksi kuin ne olivat ennen sopimuksen tekemistä vähennettynä järjestelyn aikana maksetuilla lyhennyksillä, koroilla ja muilla suorituksilla. Maaseutuelinkeinopiiri voi 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa irtisanoa valtionlainat ja -saamiset kokonaan tai osaksi.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

55 §

Rajoituksista vapautuminen

Milloin kolttalain 67 §:ssä tarkoitettu omaisuus, joka on eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain 3 §:ssä tai 24 päivänä elokuuta 1984 annetun kolttalain (611/1984) 12 §:ssä säädettyjen rajoitusten alainen, vapautuu näiden säännösten mukaisesta käyttötarkoituksestaan, vapautuu se samalla myös sanotuista rajoituksista. Maanmittaustoimiston on maaseutuelinkeinopiirin ilmoituksesta tehtävä asiasta merkintä kiinteistörekisteriin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäjän

maanmittaustoimiston ilmoituksesta lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin siten, kuin edellä 45 §:ssä säädetään.

56 §

Valtionmaa Nitsijärvellä

Inarin kunnan Nitsijärvellä sijaitseva tonttialue rakennuksineen jää edelleen valtion

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1997

omistukseen huoltotarkoituksia ja tilapäistä majoitusta varten.

57 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

Tämä asetus tulee voimaan 19 päivänä helmikuuta 1997.

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Nr 133

Sää'masetõs

Addon Helssnest 14 peei'v nuu'bbmannust 1997

Mädd- da meä'ctäällministeeria čuä'ijtemmest šiött'teet nu'bbmannu 24. peeiv 1995 uvddum sää'mläkka (253/1995) nuäjje 1:

1 láákk

Tuärjjõõzz miõttmuužž õudltõõzz

1 §

Personlaž õudltõõzz

Õudltõõssân sää'mlää'jj (253/95) mielsda õudltõõzz vuäžžmušše lij, štõ oocci lij mätt'tõõttam da põ'stti ha'rjjted kõõččmest le'ddi põrggâm. Oõu'dpeä'lnn celkkum tõn õõst'kani vuei'tet määddvuä'stemlääin jeälstemtääil hãmm'mušše, põrttlääin da -veä'kkvuõđ da investointilääin da -veä'kkvuõđ čuõggasraajmušše, šleädgtem vääras, čää'cchuõl vääras, pirrõssuejlaž õõlgtõõzzid da ä'rbbvue'kkpirrõõzz ruõkkmušše vuei'tet miõttãd.

Tääil jeä't vuäžžju, säämlää'jj 22 §:st õõlgtum ää'sš mie'ldd looggkani, vuãddeed jeät-ka määddvuä'stemlääin tääil hãmm'mušše miõttãd nõkkam ooumže, kãã'tt jjiõčč lebe koonn pie'llkuei'mm lij määddvuäžžamooccmuužž tuejjeempoodd lebe läinnãä'sš rä'tkkemmen teãud-dam 50 ee'kked. Ceãlkkum äã'kkraajãst vuei'tet seža moksted jee'rab vää'jjest, õudltõõssân lij, štõ ooumaž lij jäänmõssân 55 ee'kked.

Jee'res tuärjjõõzz ko põrttlääin da -veä'kkvuõđ ij vuäžž miõttãd ooumže kãã'tt lij teãuddam 65 ee'kked. Põrttlääin da -veä'kkvuõđ oodđ põõrt raajmušše ij seža vuäžž miõttãd 65 ee'kked teãud-dam ooumže. Pie'llkuei'min vää'ldet lokku nuõ-rab äã'kk.

Äã'jjtemes ooumaž vuäitt piãssãd vuäzzlõžãn sää'mlää'jj vuãlla kuulli tuãimin, jõs on lij veãncõõttãm lebe jõs son vuãmašt sää'mtããl õõutsãã'jest puãrrseezzvuei'm lebe suãnast nuu'bbin lebe jõs tõõzz liã jee'res jee'rab veä'r.

2 §

Tuärjjõõzz miõttmuš jäänbõõzzid

Määddvuä'stemlääin tääil lebe vuu'vd hãmm'muužž vääras vuei'tet miõttãd õhtsõšše

kuãhttsa lebe jäänbõõzzid saa'mid , kook jeä'la pie'llkuei'm, pãi tã'l ko puk õõutsãã'jest vuãmšteeja teãudde sää'mlää'jj 4 da 5 §:sest šiõtt'tuum õudltõõzz.

Jõs õudltõõzz kuõskki tääil lebe vuu'vd õõ'utsãã'jest vuãmšteejin hã't de õhtt teãudd sää'mlää'jj 4 da 5 §:sest šiõtt'tuum õudltõõzzid da vuãmašt tããlast lebe vuu'vdest õõccmõsãn kuãl-mad vue'zz, vuei'tet si'jjid õ'htsešše miõttãd jee'rab ko l momenttist ceãlkkum säãm'lãä'jj vuãlla kuulli õudltõõzzid. Näkkmid ooumid jicčines še vuei'tet miõttãd kõõččmest le'ddi õudltõõzz, jõs tääil lebe vuu'vd jee'res õõu'tsãajest vuãmšteeja õu'dde tõõzz miõttmuužž. Kuã'ss kõõččmest lij čuãggasraajãm- lebe cãã'cc-huõlltuãjãst, koon riikk sprãavdããtt, älgg miõtt-muužžãst lee'd mie'ldd še kiddõs piijjmest panttva'stõsse sõddãm lääinast lebe riikk vuäžžmest.

2 láákk

Lääin da veä'kkvuõđ

3 §

Sää'mlää'jj 10 §:sest ceãlkkum määdd-vuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd tääil, tõn vuãssãd-vuõđ lebe lãã'ssmããdd hãmm'mušše sää'mlää'jj 5 §:sest ceãlkkum ooumže, kãã'tt ha'rjjãd lebe älgg ha'rjjted sää'mlää'jjest ceãlkkum luãd-jie'llemvue'jj da jeãlast lebe siirdčããtt põõšši nalla hãmm'mãm jãnnmes. Määddvuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd še nõkkam sää'mlää'jj 5 da 6 §:sest ceãlkkum ooumže da õhtõ'sse, kãã'tt hãmm tääil, vuãssãdvuõđ sää'mlää'jj 3 §:s 2 mo-momenttist ceãlkkum u'ccpõrggmuužž vääras.

4 §

Investointilãinn da -veä'kkvuõtt

Määddvuä'stemlääin vuäžžãt miõttãd še nõk-kam sää'mlää'jj 5 §:sest ceãlkkum ooumže, kãã'tt

håmm pört'tääl, tön vuässadvuõd lebe vuu'vd, ko st puätt pöössi nalla jeälsted.

Sää'mlää'jj 10 §:s 1 moment 2 sää'j a vue llsää'jest investointiläain da veä kkvuõd vwei tet miõttåd ammatlaž kue llsēe llemest, tåkai mädd-täälst da spesialmäddtäälst da sää'mlää'jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâmet taarbseei pääd ââ'nnemvuämssstöõžž hâmm'muše.

Puäzõtääl ha'rtjem vääras vuäzõt miõttåd 1 momentist ceälkkum investointiläain da investointiveä kkvuõd sokkpuõccui da še obb puäzõtjeäl hâmm'muše. Investointiläain vuäzõt miõttåd mootorkeälk da jee'res jânnamvuâjjamneä'vv da tõi'd kuulli neävvai da še jee'res jioğgtemes puäzõtäälst taarbsem päädneä'vvai hâmm'muše.

Spesialmäddtääl da sää'mlää'jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggmuužž veeideem õhttvuõdâst vwei tet investointiläain da investointiveä kkvuõd miõttåd pâi tâ 1 ko vwei net štõ nu t kuâsteet tuârjjeem põrggmuš lââ'zzad sâmâi jäänab tuâjvõõjjlažvuõdid, tue'jjeem jalostemää'rv lebe kääzžkâ'stmuužžid. Jõs oodeem ââ'nnemvuämssstöõžž hâmm'muše lij ääjab miõttum riikk teä'ğğin veä kkvuõtt, läinn lebe korktuârjjos, veä kkvuõd vwei tet miõttåd pâi tõi pâi ki, mõök lââ'zste tuâjvõõjjlažvuõdid, tue'jjeem jalostemää'rv lebe kää'zžkâ'stmuužžid.

Mäddtääl, spesialmäddtääl, puäzõtääl, kue llsēellmuužž da sää'mlää'jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâm vääras vwei tet miõttåd investointiläain da -veä kkvuõd sää'mlää'jj 10 §:s 1 moment 2 sõi'ji b da d vue llsää'jest ceälkkum õõlgtõõžžid da mäddtääl vääras še ceälkkum moment 2 sää'jc vue llsää'jest ceälkkum õõlgtõõžžid. Spesialmäddtääl, ammatlaž kue llsēe llem da sää'mlää'jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggâmuužž vääras vwei tet lââ'ssen miõttåd läain pööššinallsem ââ'nnekapitaalēn 5 §:z mie ldd.

5 §

Äâ'nnekapital'läinn

Läain pööššinallsem äâ'nnekapitaalēn vuäzõt miõttåd alteem- lebe veeideem vuälaz ammatlaž kue llsēellmuše, spesialmäddtallu da sää'mlää'jj 3 §:z 1 moment — tist ceälkkum u'ccpõrggmuše da ceälkkum hâämmi jätt'tem lebe juä tkkem vääras. Läain vwei tet miõttåd še suhdantei ta'ssjem vääras, jõs mainsted põrggmet, jõs kõõččmest le'ddi põrggmuužž jeä t vuõitu vuänkõš ääi'j pi štiti äâ'nnekapital lââ'ztemtää juä tkked. Lââ'sstarbbân kiõččât vuäzõt kani kuâddjam tuotto, ko verddjet tön normalpoddu.

6 §

Jätt'temveä kkvuõtt

Jätt'temveä kkvuõd vwei tet miõttåd sää'mlää'jj 3 §:z 2 momentist ceälkkum u'ccpõrggmet lebe ammatlaž kue llsēe llemest šõddi tuâjv-iõkk'kuulid õõtâst, kuõi tet lebe koolmâst jätt'temee'jjest, kää'tt la skkēet tön ee'jjest ko tue'jjeemtuâim lebe veeiduum tue'jjeemtuâim altteš. Põrggja jices vwei tet jätt'temveä kkvuõtt miõttåd pâi altteeja lebe tõõžž ve'rddjemnallsem põrggâmtuâimi vääras. Veä kkvuõtt meä'rreet reknaštum ee kkvuõdi mie ldd jeänmõssân 70 000 mä rkked oummust kää'tt lij obbpeivvsaz tuâjast.

7 §

Läain da veä kkvuõd jeärrsa ko põrggja

Põrttläain da veä kkvuõd da investointiläain da — veä kkvuõd čuõggasraajmuše, čää'čuõl vääras, šleädgtem vääras, ä'rbbvue kkvõõžž ruõkkmuše da pirrõssuejlaž õõlgtummuužžid vwei tet miõttåd še jeärrsa ko põrggmuužž ha'rtteeja sämmlo šše.

8 §

Läinn da veä kkvuõtt põört vääras

Põrttläain- da veä kkvuõd vwei tet miõttåd põörti raajmuše, kooi sää'ji, vuâddrä tkkõs, tekniklaž konstruktio da neävv liä õõlgtummnallsem da jeällemkuul liä määžna. Ko näkkmid läainaid miõttât älgg kiõččât tõt, štõ tõiõja tuâimivuei m õõudâsviiggât šioğğ pirrõs šlaaj.

Raajlmin, kook raajât da šõõ'reet põrttläain da -veä kkvuõd vie kkin, vuäzõt põört šooratvuõtt lee'd jeänmõssân 160 nelljõkkmetred da kuõi t seämma põörtâst le'ddi põört raajmuužž da šõõ'reem vääras õhtsešše 200 nelljõkkmetred. Jee rab veä'rest vuäzõt põört šooradvuõtt lee'd õõu'dpeä lnn ceälkkum siõmmna šõõrab. Näkkam põört šooradvuõtt, koon šõõ'reet, vuâitt lee'd še šõõrab mäid õõud peältn lij ceälkkum, leša põört šooradvuõttân, mõõn vääras läinn miõttât, vää'ldet lokku seža jeänmõssân 250 nelljõkkmetred.

9 §

Läainai männmõsmeä'r

Läainai jeänmõsmeä'r liä:

1) määdvuä'stemläainast 85% hâmmam-hâ'ddest, kää'tt vwei tet priimmâd

2) pörttläainast da raajmušše miöttum investintiläainain 80% kuullpiaan meä rest, kää tt vuei tet priimmâd;

3) ää nnemkapitalläainast 60% tön ää nnemkapitaalest, kää tt taarbçet peä l ee jj sest da suhdanneläainast jäänmössân 80% tön ää nnemkapitaal lââ zstem meä rest, kää tt taarbçet peä l ee jj se st; da

4) jee res läainain jäänmössân 65% tön kuulplaan lebe kuuli meä rest, kää tt vuei tet priimmâd.

10 §

Veä kkvuõdi jeänmösmä r

Veä kkvuõdi jeänmösmä r liä:

1) investintiveä kkvuõdâst raajjâmpöört vääras, kää tt taarbçet mäddtääl, spesialmäddtääl da jee res luâdjie llemvue jj ha rjtemmest , 60% priimmum kuullpiaan meä rest;

2) investintiveä kkvuõdâst u ccpörngmuužž vääras 60% priimmum kuulin;

3) pörttveä kkvuõdin, jeä llempirrös da tuejjipirrös pue remmest da pirrössuejlaž investintin 50% priimmum kuullpiaan meä rest;

4) jee res veä kkvuõdin 40% priimmum kuullpiaan meä rest lebe näkkam kuulin koi d vuei tet priimmâd;

Jätt temveä kkvuõdi meä rr, kää tt lij la s kkuum priimmum vee res tuejjilaid mahssum pä l kkuulin da 6 §:z 2 moment ceälkkum ee kkuuadain vuäitt lee d pue ttinallšem:

1. jätt temee kK55 %
2. jätt temee kK50 %
3. jätt temee kK45 %

11 §

Läainai da veä kkvuõdi jooccmuš

Läinn- da veä kkvuõttooccmuš liittjinees älgg kuästteet Aanâr kää dd jännampäi kKjie llemver ggnekka, koonn älgg kuästteet oocmuš ceälkkumužžineezz jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge rä tkkeem vääras. Jös seämma ha ñkköse oo33ât läain da še veä kkvuõd, älgg läinn- da veä kkvuõttooccmuš kue dded seämma ääi j. Oocmužžâst älgg hammad še Palggsi Öhttööz ceälkkumuš, jös oocmuš vuâddaav pie kknese lebe obbnese puä33tâäl ha rjtummušše.

Oocmužžâst da tön liittjin älgg çi lggheed ha ñkkööz plaan, kuullpiaan da oocci mä hsemvalmsvuött. Oocmušše älgg še piijjâd mie ldd še kâ nntemvuöttrekknös, jös tuärjjööz oo33ât sää mlää jj 3 §:sest ceälkkum pörögâ-

mušše. Oocmušše ä lgg še piijjâd mie ldd jee res çi lggöözid nu t mähtt jännampäi kKjie llemvue kkkruug tää rkben meä rrâd.

Investintiläain da -veä kkvuõd älgg ooccad öuddel ää nnemvuämšstööz hâmm muužž lebe tõi raajjâm- lebe jeeres tuâij alttuumužž , koid teägged. U ccpörngmuužž jätt temveä kkvuõd älgg ooccad öu ddel ko tuejjeemtuâim altteet.

Mäaddvuä sttemläinn ooccmuš älgg kuästteet jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge pirr ee jj se st kaup- da jee res vuäžžamkii rj vuälläkee rjtemmest.

Läinn- da veä kkvuõttooccmuš, kää tt lij kuästtuum jännampäi kKjie llemvue kkkruu ge mä n njlubun ko 3 momenttist lij öölgum, vuei tet vä ldded kiöttööllâd, jös jännampäi kKjie llemvue kkkruug jee rab veä r diött nu t riâšš.

3 lãåkk

Läinn- da veä kkvuõttmäain

12 §

Läinnäi gğ

Läain läinnäi gğ lij läaintemsâä jjest kidd ääreel pue ttinallšem:

1) mäaddvuä sttemläinn 5—25 ee kked;

2) investintiläinn tuejjeempöört vääras 5—25 ee kked;

3) pörttläinn 10—20 ee kked;

4) ä rbbvue kKpirrööz ruökkmušše miöttâm läinn 5—10 ee kked;

5) jee res läain 5-15 ee kked.

Läinnmäainaid meä rremmen älgg vä ldded lokku tän-a oummu väärkösvuött, puâd, piärköskkvuõd, pue ttiaâ j investinti da jee res suu ekonomlaš mä hsemvalmsvuött.

13 §

Tuâi tuejjeemäi gğ da tön koo kKkummuš

Tuâjj, koonnn vääras lij miöttum sää mlää jjest ceälkkum veä kkvuõtt lebe läinn, älgg tue jjeed vaalmäs kuoi t ee jj se st läain lebe veä kkvuõd miöttmest, jös tuâi tuejjeemäigga jeä t leäkku miött tum koo kKkummuš. Jös tuâi vääras lij miöttum veä kkvuõtt lebe läinn, reknastet ööudpeä lnn meärräi j läain miöttmest.

Ööudpeä lnn l momenttist ceälkkum koo kKkummužž älgg ooccad öu ddel ko meä rräi gğ poott. Koo kKkummužž vuei tet miöttâd vuârast jäänmössân öhtt ee kK da ö htsešše jäänmössân kuoi htt ee jj.

Koo kkkummuužž kuõskki oocmuš älgg kuåstteet Aanar kää'dd jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge, kää'tt riåšš koo kkkummuužž miõttmest.

4 lãåkk.

Määdd hãmm'muš da kaaupšummuš

14 §

Määdd oocmuš

Sää'mlää'jj 28 §:sest ceälkkum määddvuåžžamoocmuš älgg tuejjeed mädd- da meä'cctäällministeria nanneem pue'mmja da kuåstteet Aanar kää'dd jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge.

15 §

Määdd hãmm'muš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg sää'mlää'jj 28 §:sest ceälkkum oocmuužž diõtt ä'lggged taarb mie'ldd tuåimmad määdd hãmm'mušse sää'mlää'jj õõlgtõõzzid.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug pãåjj hãå'dd da tue'jjad vuå'stemta'rijjõõz da še'ãånn huõl kauppki'rij tuejjemest da vuålla'kee'rijtemest nõkkam vuåmšstõõzzãst, kää'tvue'stet lebe vaajtet rii'ke.

16 §

Plaannevõõzz tuejjummuš

Eevdõõzz sää'mlää'jj 17 §:sest ceälkkum määdd'ãå'nnemplan tue'jjad taarb'cemest jännampäi kkkjie llemvue kkkruug ve'rggõo-umaž. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuåitt u'vdded su'nevue kkkõõzzid tõ'st, mãi'd plan tuejjemmen älgg vã'ldded lokku.

Plaanãst älgg kuåsttjed tøk tãål, vuu'vd da jee'res õudltõõzz, koid vuå'ddeet da tõi võõjla vuåžžã da kaupphãå'dd mãhss- da jee'resmãai-nãinez.

Kuå'ss plan i'llã tarbb tuejjeed, tuejjad jännampäi kkkjie llemvue kkkruug kaaupšem-riåššãm sää'mlää'jj 29 §:z mie'ldd.

17 §

Plaanãst teãdtummuš

Õõu'dpeã lnn 16 §:st ceälkkum plaanevdõõzz tuejjeem alttemest älgg teãdted Aanar kää'ddest aalmilãz lkeãzatest da Aanar kää'dd i'lm-

temtaaulãst. Tõst älgg lãå'ssen i'lmmed kii'rijn Aanar kãdda da tõi'd oummid, kook liã tuejjãam määddvuåžžamoocmuužž. Norrõõzzid vuei'tet'ãå'nned taarb mie'ldd plan tuejjeem-põodd.

Norrõõzzin vuei'tet riåššãd jee'res norrõõzzi'ãå'nnemest da tõi'n i'lmtemmest.

18 §

Plaan nannummuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg i'lmmed tuejjuum planne'vdõõzzãst tuõd-štemnalla Aanar kãdda da sää'msuãvtõ'sse da määdd oocjid. Jõs vuu'vdest i'llã priimmum lebe nannuum vãåjjmõš, plaane'vddõs älgg'ãå'nned aalmilãz kuåsttjemest Aanar kää'ddest 30 peei'v'ãåi'jtõ'st, ko'çuãi'jtõsse piijjmest lij i'lmmtum nu't mã'htt kãåddlaž i'lmmtõõzz kää'ddest i'lmmtet. Tõt kää'tt ij tuõtt priim plaane'vddõõzz, älgg kuåstteed keerjlaž mu'sttõs plan vuåstta jännampäi kkkjie llemvue kkkruu'ge õu'ddel ko'çuãi'jtõ'sse piijjãmpõodd poott.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug nannad plan. Jõs vuåmšstõs ee'vdet'ãå'nned jee'res ko'tãn lãå'jj õõlgtõõzzid ij-ka jännampäi kkkjie llemvue kkkruugãst leãkku tõi'n mie'ldd mãi'd meã'ireet jee'res laa'jjin vuõiggãdvuõtt luõvted riikk mãddvuåmšstõõzz, jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg jijjãs ceälkkmuužžin se'rded plan tãn pããi'k määdd- da meãcctãållministeria rã'tk'keem vããras.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug riåšš määddvuåžžamoocmuužž heelgemest lebe tõt jeã't riåššu ni mãi'd jõs oocci i'llã jãkktõõllãm 17 §:z mie'ldd uvddum kãccmuužž lebe ij tieu'd määdd vuåžžmuužž õudeltõõzzid lebe oocci ij jue'ik jijjãs määddvuåžžamoocmuužž. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg veãl kullãd oocci õuddel ko'rã'tk'kad'ãã'ssest, jõs kuullmuužž jeã't veãl leãkku tuejjuum plan kiõttõõllmen.

19 §

Kaupp'kee'rij tuejjummuš da vuålla'kii'rijtummuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug tuejjat da vuålla'kii'rijat kauppki'rijid riikk peã'lest.

Vue'stti älgg vuållãkii'rijted kauppki'rij jännampäi kkkjie llemvue kkkruug u'vddem 30 peei'v'kookka meã'rããi'jtõ'st'ã'stõõzzin, štõ jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuåitt ki'ccãd vuõi'ggãdvuõd vuåsttmušse puuttãm.

Ko kõõccmmest lij vuå'mšstõs, kää'tt luõvted jee'rab ko säämlãã'jj õõlgtõõzzid, kaupp'kee'rij tuejjad da vuålla'kee'rijad riikk peã'lest jãnnam-

päi k̄k̄jie llem-vue k̄k̄kruug. jös töt lij nannääm plaan mii kuâskk määdd âannmmuuz̄ž lebe mudoi riâššâm luõvtemmest. Mudoi õõud dpeä lnn ceälkkum tuâimin âann huõl määdd- da meä cctäällministeria.

20 §

Hââ d'd o d'dest meä rrummuš

Jös õõu dpeä lnn kauppkii rj k̄e rjtummuzz vuâmmšet. štõ hââ d'd meä rremmen lij reknastummum puâsttad lebe jee res ošvdõõttmõš, jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄-kruug nannât hââ d'd o d'dest. Kuâ s̄s k̄õõččmest lij plaanâst, koonn määdd- da meä cctäällministeria lij nannääm plaanâst, määdd- da meä cctäällministeria nannât hââ d'd. Jös puâsttad reknastummuš lebe jee res ošvdõõttmõš lij occkaž, töt vuei tet kue d'ded teevkani.

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug lebe, jös k̄õõččmest lij plaanâst. koonn määdd- da meä cctäällministeria lij nannääm, määdd- da meä cctäällministeria nannât nu t̄ še hââ d'd o d'dest, jös tääl lebe vuu v'd ä rrvv lij jiânnai mottjam mâḡḡa tõ st ko hâ d'd lij meä rruum ij-ka kauppk̄i rj jleâkku veâl vuâllak̄ii rjtum.

Mâid 2 momentist meä rreet, jäkktõõlât suâppi sõõ jin še tã 1 ko k̄õõččmest liâ vuâssadvuõd da vuõi ggâdvuõd.

21 §

Riikk vuâžžmuuz̄ži ââsktõõzz

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug âlgg ââ n̄ned huõl tõ st štõ riikklääinain da kaupphâ d'dvuâžžmuuz̄žin liâ nokk pue r̄ ââsktõõzz. Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄-kruug še luõvât määusat ââsktõõzzid k̄iddõõzz vuâ m̄ssteeja mâḡḡa ko riikkläinn da kaupphâ d'dvuâžžmuuz̄ž liâ loopp räjjä mahssum.

22 §

I lmmtõs määddmett' teemkontra

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug âlgg saraz i lmmted määddmett' teemkontra kiiddõs vuâ m̄stõõzz luõ vtemmest mii lij šõddâm sãä m̄ lãä j̄j mie ldd da mie ldd looggeel še luõvtõõzz mõõk lia tuejuum lãä j̄j olggpeällsaid õõlgtõõzzid.

23 §

Kaupphâ d'd määusadmähssmuž

Sãä m̄tääl da lãä s̄svuu v'd kaupphâ d'd

määusadmä hssemäi ḡḡ vue j̄jimeâldaž mähssmääinaivuõi m̄ lij õõccmõssân vitt da jãänmõssân 25 ee k̄ked. Kaupphâ d'd, jös töt k̄iic̄cât taarb-lõžžân vuâžž̄i ekonomlaž sãä j̄j lokku vãä ldeel, vueitet u v'dded še obbnes veälgas vue j̄jimeâldaž mähssmääinaivuei m̄.

Kaupphâ d'd määusadmä hssemäi j̄ meä rremmen âlgg vã ldded lokku k̄õõččmest le ddi oummu vãärkõsvuõtt, puâd, piärkõskkvuõd, puettiaäi j̄ investointi da jee res ää šš mõõk vaaikete suu ekonomlaž sãä j̄j ses.

5 lãäkk

Mähssmuš da määusad pe r̄rjummuš

24 §

Läinn- da veä k̄k̄vuõttvãärai mähssmuš

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mähss määddvuâ sttemplääin jãänmõssân kuõi htten mä hssemvuârast. Läinnvãär ä lgḡe saraz äâ n̄ned kauppk̄i r̄jest suâppum kaupphâ d'd, meâddamä hssemlläainai da lääin mähssmušše, kãä tt lij vuâžžum kaaup teâggummušše.

Jânnampäi k̄k̄jie llemvue k̄k̄kruug mähss jee res lääinaid da veä k̄k̄vuõdid õhtten lebe jãänab, jãänmõssân seža neljjen vuârast. Lãäin leb veä k̄k̄vuõd vuâžž̄i âlgg u v'dded taarb laž či lgḡõõzz mä hssem da vãärai äâ n̄nem kãäccmuuz̄ž vãäras.

25 §

Vuõnnummuuz̄ži da koorki pe r̄rjummuš

Riikk vuâžžmuuz̄ži da lääinai vuânummuuz̄ž da koork pe r̄rjet nu t̄ štõ vuânummuuz̄ž da koork mie r̄r lij õ htsešše jue k̄k̄ pie llee j̄j k̄e j̄jest meâlggat seämma šoora lebe seämma šoora pie llee k̄k̄vuânummuuz̄živuei m̄. Lãäin da koork šã dde mä hssemnalla jue k̄k̄ neelljad mannu lebe kãlggmannu mâä imõs peei v. Lãäin korkk âlgg mä hssed jue k̄k̄ läinnvue z̄z kaggempeei vest looggeell, jös sãä mlãä j̄j 14 §:sest ij jee rab šõõdd.

Jös põrggi saneerammuuz̄žâst uvddum lãä j̄j (47/1993) lebe privaatummu veä lgḡšõõttõõlmetst uvddum lãä j̄j (57/1993) mie ldd uvddum suu vdemstuu l riâššmest ij jee rab šõõdd, riikk vuâžžmuuz̄ž da lääin šã dde mä hssemnalla tãn ceäkksest šõõtt' tuumnalla, ko ceälkkum mõõntõõllmetst suâppum heãlptõõzz po tte. Ko suãvât vuõssmõssân ceälkkum lãä j̄j 97 §:sest lebe nu bbeen ceälkkum lãä j̄j 78 §:sest õõlgtum

jä rjstõollmuuzžin lebe sää mlää jji mie ldd jioččvålldsaž veä lggšiočtõollmuuzžin, ålgg riikk vuõžžmuuži da lääinai mä hsemvuålla šõddmest suåvtet måid tän ceåkksest šiočteet.

Riikk vuåžžmuuš da läinn ålgg 29 §:sest õõlgtum mä hsemheålptõõzz mie ldd looggeel mä hssed vå št rii kke sää mlää jji 14 §:z 1 momenttist da 30 §:z 1 momenttist šiočtuum ååi jst, jõs põrgg-åmsaneeramuzžast, privaatummu veä lgg-jårstõõlmest lebe jioččvålldsaž veä lggjårjstõõllmest jee rab šõdd.

26 §

Lääinai, kaupphådd da kuullvuåssadvuõd pe rrjummuž

Lääinai, kaupphõõddi da kuullvuåssadvuõdi vuånnummuužži da kooriki mahssupijimem, kue ddmest da tilitemmest ålgg suåppi sõõ jji jåktõõllåd, måi d šiočteet riikk teå ggvuåžžmuužži mahssupijimem, kue ddmest da tilitemmest uvddum åsetõõzzåst (559/1967) meå rreed ko kõõččmest liå tõst ceålkkum vuåžžmuužž. Kue ddemve rggne kken lij seža madd- da meå cctåållministeria teåttkuvddlõs.

27 §

Lei ggvuånnummuš

Veålglaž da jånnampåi kkejie llemvue kkkruug vvei tte suåppåd mååusadmåhsmuužži mä hsmest da lei ggvuånnummuužži mä hsmest da tõi vaiggtõõzzåst mä hsemnalla šõddi vuånnummuužžid. Lei ggvuånnummuužžåst huõlkani å lggõ korkkvuår mä hssed mååuskåni kapitåle pue tti peei v tõst ko vuånnummuužž lia mahssum.

28 §

Mååus kook å lggõ mä hssed õhtten vuårast

Tå 1 ko oodd mååddvuå sttemlääin kaaggåt, ålgg läinn lebe riikk vuåžžmuuš sää m-, luådjie llemvue kke-, puåžžtååll-, maddtååll- da maddjånnamjie llemvue kklåå jji damåådd-åå nnem- da jee res õõu dbu aazztemlää jji mie ldd, kåå tt la sttai ju n ååi jab vuåsttum tåål lebe vuu vd da koonn vuestti lij vållddam jices va sttjem lebe mä hsem nalla, seåmma ko kook, saraz mä hssed õhtten vuårast mååusad.

Tõt kii lij luõvtam tååla lebe vuåssadvuõd tåålast vvei tet peå stted luõvås va sttemmen lääinast lebe riikk vuåžžmest, õudltõssån lij stõ luovtõõzz vuåžžji lij ju n ååjab leåmmaš mie ldd va stemmen pie lstes lääinasta lebe vuåžžmest ij-ka tå st

va stemmest luõvås peåsttmuš hai tte lääin lebe vuåžžmuužž mååusad måhssmuužž.

Sää mlää jji mie ldd uvddum lääinai da jee res riikki vuåžžmuužži loppvue zzi mä hsmest jåktõõlat, måid uvddum lää jjest måttmi riikk vuåžžmuužži perrjemmest (682/66) šiočteet.

29 §

Ma nnjummuužž da korkkluõvsvuõd

Lääinvalldi siõmna ååi jpi štiti ekonomlaž vaiggådavuõdi heålpeem diõtt vvei tet riikk vuåžžmuuži da lääinai vuåneem mååusaid miõttåd ma nnjeem da korkkluõvsvuõd jeånmošsån õõut ee jje vuårast, õ htseše seša jåånmošsån lååi ee kked.

Vuånnummuužži ma nnjummuuš vvei tet miõttåd nu t stõ mååusadmå hsemååi j kookkeet ma nnjeemee jji meå rin da ma nnjuum vuånnummušvue zz pe rrjet seåmma måhssvue zvest ko alggmååusadmåhssåi gg lij puuttåm.

Vuånnummuužži ma nnjummuuš vvei tet se miõttåd nu t stõ ma nnjeemee jji måñña tõ st mä hsem peå llekksaž — lebe vuåneemmååusaid ta rkkkeet läinnååi j muu ttkani.

Jånnampåi kkejie llemvue kkkruug meått ooocåm kee jjest ma nnjummuužž da korkkluõvsvuõd måñña ko Aanar kåå dd ånnampåi kkejie llemve rggne kke lij ouddam ceålkkmuuššås ooccmuužžåst.

Jånnampåi kkejie llemvue kkkruug vuåitt miõttåd ma nnjummuužž da korkkluõvsvuõd mie rruum mååinaivuei m lebe keåssõõttåd miõttum heålptõõzz, kuå ss tõt vuåinn tõõzz lij veå rr.

30 §

Veå kkvuõd serddmuš

Jõs tån tåål, mõõnn kuddån raajjåm vååras lij miõttum investointi- lebe põrtveå kkvuõtt, vuåmšsteei vaaijtaav måñña tõ st ko tuåij liå ju n alttuum, jånnampåi kkejie llemvue kkkruug vuåitt se rdded veå kkvuõd oodd vuåmšsteeja, õudeltõssån lij stõ son teåudd veå kkvuõd ouddmušše meårruum õudltõõzzid da stõ sää mlää jji 36 §:z 1 momenttist ceålkkum låå pp lij su nne uvddum.

31 §

Lääin luõvåsceålkkmuuš

Jånnampåi kkejie llemvue kkkruug vuåitt sää mlää jji 36 §:z 3 momenttist da 37 §:z 1 momenttist ceålkkum šõddmuužži låå ssen

meä rreed lääin obbnese lebe pie kkes tō st saraz mā hssed määusad:

1) jōs lääin vuāžži lij āānam lāinnvāarid jee res oōlgtōsse ko mā id lääin miōttmen lääi oōlgtōs;

2) jōs lääin vuāžži lij lääin lebe veä kkvuōd oocmen peittam vāāznai sōō jin teādaid, kook leje vaaikted lääin miōttmušše lebe mähsmušše lebe ouddam tōin samai puāst teādaid;

3) jōs lāaintum ha ŋkōs ij leäkku tuejjuum vaalmōš piijjum meä rraāij se st ij-ka priimmum plaan leäkku jākktōōllum;

4) jōs täääll lij juōkkum lebe tääll lebe tōn vue ss lij luāvtum nobba;

5) jōs sää mtääll lebe tōn raajjālm liā lääin vuāžži tuāim lebe huōltemmesvuōd diōtt pillšōōvvām ij-ka tōōzz leäkku veä rren vuāžži vue lleksašvuōtt, puārsvuōtt, puōccmuš lebe jee rab nākkam veä rrr;

6) jōs āāskōōzz ä rvv lij nu t jāānna vuāllnam, štō lääin määuskani āārii vuei vvkapitaal määusadmähssmuš sātt kuāddjet määuskani;

7) jōs koor lebe vuānummužž mähssmuš lij mānnam jāānab ko 3 määnpāi mā hsempeei vest looggeel;

8) jōs lääin vuāžži lebe tuāggteei jouddam konku rsse tai āācc akordi lebe jōs tuāggteei lij jāām mam lebe lääin vuāžži leäkku raukmest huōlkani piijjām riittjeejai āāsktllz, mōōn lääin u vddi lij raukkām;

9) jōs tääll lebe tōn vue ss kaupšet āālgasmetteel;

10) jōs lääin vuāžži lij lääin kaggmest 5 ee jī se st jee rab pāāklaž veä rtāā jōskkām tōn tuāim, kāā tt lij leāmmaš lääin miōttām vuāddan lebe jāānna oōccāām tōn tuāim lebe jāānna pāi kkejie llemvue kkkruug lāā vtāā luōvtām āā nnemvuāmštōōzz, mōōn vāāras tuārjjōs lääi uvddum; lebe

11) jōs lääin vuāžži lij kēālddōōttām u vddmen nākkam teādaid, ā šškii rjid ebe jee res aunnsid, mā id taarbšet lääin āā nnem kāā ccmet lebe jōs son lij taarblašnalla kēālddōōttām veä kktemmen ta rkkōōzz tuejjemest.

32 §

Kaupphā dduvāžžmužž uōvāsceālkkmuš

Jāānna pāi kkejie llemvue kkkruug vuāitt luōvāsceā lkked riikk kaupphā dduvāžžmužž, sāā mlāā jī 33 §:z 1 momenttist oōlgtum kuullvuāssadvuōtt mie ldd looggel, obbnese lebe pie kkes saraz määusadmā hssed šiotteeli sōō jin seāmmā vuāddōōzin ko lāinn vuei tet luōv-

āscie lkked oōu dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 2 da 4—11 sōō jī mie ldd. Jāānna pāi kkejie llemvue kkkruug vuāitt luōvāsceā lkked vuāžžmužž obbnese lebe pie kkes še tā 1, jōs täälast lebe lāā svvu vdest āārii raajlmid jeā t leäkku āāsktum tiuudd āā rvest.

33 §

Veä kkvuōs määusatpe rrummuš

Jāānna pāi kkejie llemvue kkkruug vuāitt sāā mlāā jī 36 §:z 3 momenttist, 37 §:z 1 momenttist da 39 §:sest šiot tūum lāā ssen meā rreet veä kkvuōd obbnese lebe pie kkes määusatmā hssed šiotteeli sōō jin seāmmā vuāddōōzin ko lāinn vuei tet luōvāsceā lkked oōu dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 1-5 da 10-11 sōō jī mie ldd.

34 §

Luōvāsceālkkm kapital määusadmā hsemāi gģ

Kuā ss lāinn, veä kkvuōtt lebe riikk vuāžžmuš meā rreet obbnese lebe pie kkes määusadmā hssed, ālgg tā 1 še riāššād, ālgg-a määusadmā hssmem mie rr mā hssed ohttan lebe jāānben vue ssen, ij seža pāi 1 kolmm ee jī mähssāā jin.

35 §

Luōvāsceā lkkekorkk

Jōs veä kkvuōtt lebe riikk vlāinn, riikk kaupphā dduvāžžmuš lebe kuullvuāssadvuōtt meā rreet obbnese lebe pie kkes määusadmā hssed, pe rret kapitalaale, kāā tt lij meā rruum maausatmā hssed, 12 % ekksaž korkk. Oōu dpeā lnn 31 §:z 1 momentt 1,2 da 10 sāā jest ceālkkm šōddmužžin lij korkk seža 16 %.

Jōs määusatpe rrummuš vuāddaavv 31 §:z 1,2 da 10 sājja, pe rret luāvāsceā lkkekorkk veä kkvuōd lebe lääin jue kkv vue zz kaggmest looggeel. Jōs määusatpe rrummuš vuāddaavv vuāmštōōzz lebe tōn vue zz luōvtummušše, lebe nākkam tuāim, koonn vāāras lij tuārjjōz miōttum, loopptummušše lebe tuāim šōōrab oōccummušše, pe rret 1 momenttist ceālkkm luōvāsceā lkkekorkk vuāmštōsvuōi ggādvuōd se rddmest, tääll jue kkmest lebe tuāim puuttmest lebe šōōrab oōccemest. Jee res sōō jin luōvāsceā lkkekorkk pe rret määusat tōn peei vest ko määusatpe rremest uu deš riāssām.

36 §

Mâḡḡnemkorkk

Jõs sää mlää jjest lebe tän asetõõzâst õõlgtumum rii kke puõ tti mäausaid mahssu mie rraai jjest. pe rjet mäau skai kuâddjam mäausast korkklää j (633/1982) mie ldd mâḡḡnemkorkk, jäänmõssân seža 35 §:sest ceälkkum šoora kookk.

6 lããkk

Saa 'mi aa 'šši hãi 'ddmuš

37 §

Kãččmuš sijddsãbbra

Õu 'ddoummu âlgg ââ nned huõl tõ st štõ jiočč sijddsãbbbar kããččad noorrããttãd jue kã ee j, seža mãâ njmõssân čõhččmannusta kõõččmest le 'dd ka ldaree j.

Keerjlaž kaibbjummuš pã lmeãrsaž sijddsãbbra kãččmušse âlgg u 'dded saa 'mi õu 'ddoumže. Saraz ko õu 'ddoumaž lij vuãžžam kai 'bbjummužž, âlgg suu kãččad pã lmeãrsaž sijdsãbbbar noorrããttãd.

Jõs õu 'ddoumaž i llã kãččam sijddsãbbbar noorrããttãd lebe kaibbjummuž ill- vuõittum kue 'dded õu 'ddoumže, âlgg vããrrõu 'ddoummu lebe sää 'msuãvtõs kãččad kaibbjummu sijdsãbbbar noorrããttãd.

38 §

Kãččmuš sijddsãbbra

Kãccmuš sijddsãbbra âlgg i lmmtded uu 'ccmõssân 7 pei 'ved õu 'ddel sãbbred õõutãst aalmilaž keãzaa 'test, kãã tti i lmmštããv v sää 'mvuu 'vdest da piijjãd vuei 'nnma Aanãr kãã 'dd i lmmtõstau lle. Sijdsãbbbar vuãitt še riãššãd, štõ aijddsãbbrest i lmmtded še jee resnalla.

Sããbbarkãččmest âlgg i lmmtded sãbbbar ãi gž da pãi kã da veãžnjummuž äã šš, koi 'd sãbbrest juu rdet kioõttããllãd.

39 §

Sãã 'msuãvtõs

Sãã 'msuãvtõõzz tuejjin šioõtt teet sää mlää j 45 §:sest.

Õu 'ddoumaž kãčč sää 'msuãvtõõzz noorõõttãd.

Õu 'ddoumaž valmštããll aa ššid, koid kioõttõõlãt sää 'msuãvtõõzzãst.

40 §

Riãššm tuejjummuš

Jõs sijdsãbbrest lebe sää 'msuãvtõõzzãst šã 'dd jee 'resmiõlvuõd mõ 'nne äã šš rã tãk'emmen, riãššet äã ššest jionsteel. Riãššmen šãdd tõt ee 'vdtõs, koon jäänmõs oummin lij kue 'ddtam da jõs jion liã seãmma jããnnai, tã l tõt ee 'vdtõs, koon saaggjãã 'dteei lij kue 'ddtam. Ko kõõččmest lij vaal, tã l vue 'rbbrãtkãd äã šš.

41 §

Saa 'mi õuddoummu tuej

Saa 'mi õu 'ddoummu tuejjan lij:

1) äã nned huõl štõ saa 'mi sijdsãbbbar da sää 'msuãvtõõzz kããččad noorõõttãd da tõi tuejjeemi riãššmuužzi tiuddepaijjmest;

2) u 'vdded teãdaid da veu kãkõõzzid saa 'mid miõttãm õudltõõzzi ooccmest da äã nnmest;

3) čuõvvãd laa jjituejjummužž, ve ržgnee kã riãššmid da jee 'res tuãimaid, mã 'nn sãtt leed mãkamne vaikkõs saa 'mi jeã llempuãdaid da tuejjeed alttõõzzid verggnee kãid puereem sõõ jin;

4) hãiddad jee 'res tõi 'd tuãjaid, mõõkk laa jjin, saa 'mi õu 'ddoummu vue kãkõsmeã 'rõõzzãst lebe sijdsãbbbar lebe sää 'msuãvtõõzz riãššmin tuejjan meã 'reet.

Sãã 'msuãvtõõzzi õhttsãž sããbbbar vuãitt nanneed vue kãkõsmeãrrõõzz, ko 'st uu 'det tãã rãkab meã 'rõõzzid õu 'ddoummu tuejast.

42 §

Õu 'ddoumažvaali ee 'vdken piijmuš

Õu 'ddoumažvaalin vuei tet piijjãd ee 'vdken sää mlää j 46 §:z 2 momentist õõlgtum ooumaž, koon õõccmõssân vitt nõkkam oummu, kookk liã jionnvããldla õu 'ddoumažvaalin, liã ee 'vdtam õu 'ddoumžen. Tõk keãk pe jje ee 'vdeķãl lžge keerjlaž i lmmtded ee 'vdkes vaall 'lu 'vddkãã 'dd saaggjãã 'dteei lebe vuãzzla.

43 §

Vaall 'lu 'vddkãã 'dd tuej

Tõn vaall 'luvddkãã 'dd, kãã tti lij valljuum piijjãd toi 'mme õu 'ddoumažvaalid, tuejjan lij:

1) valmštõõllãd vaali praktiklaž äã šš;

2) tuejjeed looggõs jionstemvuõiggãdvuõõttlain;

3) tuejjeed da čõõõdted ee 'vdeķlistt;

4) riãššãs vaali pooddãst da vaallnãã lest da i lmmtded tõ 'st;

5) reknastted uvddum jion;

6) raajjad pá rddkí rjj vaalin da

7) nanneed vaali šoddmuš da i lmmtded tō 'st.
Jōs meä 'rräai 'j e 'st lij ōu 'ddooumažee 'vdken pijjum pái ōht ee'vdek', vaall lu 'vddkå 'dd nannad ta lsi sto tát eevdek' lij valljuum ouddooumžen. Vaall lu 'vddkå 'dd i lmmtded tá 'st keerjlaz su 'nne. Ōu 'ddoummu valljemmetst âlgg lââ 'ssen teadted nu 't mähtt sää 'mlää 'jj 70 §:sest siōtt teet.

7 lãåkk

Jee 'rab meärrōōzz

44 §

Raajjtōōzzin luōvâspeä 'sttmuž da serddmuužž

Ooccmuš mii kuâskk lâä 'mlää 'jj 36 §:sest da 38 §:z 3 momenttist ōōlgtummu lâä 'v, rãajjtōōzzin luōvâspeä 'sttmužž lebe ōōudkīōttteäd, âlgg lue 'dēd Aanâr kãå 'dd jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'ver g'gnekka, kãå 'tt vuōlttãd tōn jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruu 'ge da peejj tōōzz mie ldd jijjãs ceãlkkmuužž. Ooccmušse âlgg piijjãd mie ldd tãål alggluōvtemk'í rjj lebe tuōttãn tuōdštum kopio luōvtemk'ii 'rjest lebe vuōsstuejjuum luōvtemk'í rjj.

Tãl ko tãåll lebe vu 'vdd, koon la 'sttaij sää 'mlää 'jjest ceãlkkum kaupphã 'ddvuãžžmuš lebe lâinn, obbnes lebe pie k'k'nes luōvtet nobba ijka kaupphã 'ddvuãžžmuužž lebe lâain meä 'rreet mãåusat mã 'hssed, jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruug vuãitt ooccam 'kee 'jjest se rdded kaupphã 'ddvuãžžmuužž lebe lâain nu 't štō luōvtōōzzvuãžží vasttad obbnes lebe pie k'k'nes tō 'st.

Serddmuužž kuōskki ooccam 'mōōntōōllmest lij viōggãst tōt mãid 1 momenttist siōtt 'teet. Oocmuužž mie ldd pijjum luōvtemk'ee 'rjest lebe tō 'st vuōsstuejjuum pōmmjest âlgg lee 'd mieldd luãvtōōzzvuãžží cōōnōōttmuš tō 'st, štō son va 'sttad vuãžžmuužžãst.

45 §

Kiddōsrekister ōō 'nni tuej

Kiddōsrekisterōō 'nni âlgg jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruug i lmmtdēōōzzãst tue 'jjeet kiddōsrekistra meãrkkmuš kōōččmest le 'ddi tãål puōtt tōst, štō sää 'mlää 'jj mie ldd vuãdđduum tãåll lij ceãlkkum lâä 'jj 36 §:z 1 da 2 momenttist ōōlgtum rãajjtōōzzi vuãlaž.

Kuã 'ss jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruug lij 36 §:z 2 momentt mie ldd luãvâspeä 'sttam rãajjtōōzzin tãål lebe vue 'zz tō 'st, âlgg jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruug i lmmtded tō 'st kiddōs-

rekisterōō 'nja, štō kiddōsrekisterōōnni vãldd rãajjtōōzzid kuōskki meãrkkmuužž meãdda kiddōsrekisterist lebe tuejjad meãrkkmuužž tãål rãajjtōōzzin uōvâspeä 'sttmest. Mãåimōōssãn ceãlkkum lij viōggãst še tã 1, ko jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruug lij riãššãm tōn tãålast lebe tōn vue 'zz est, kãå 'tt lij puãttam mãåusat rii 'ke, štō tōt âã 'net jee 'res ko sää 'mlää 'jj lebe luãdjie llemvue k'k'lãä 'jj ōōlgtōōzzid .

Kiddōsrekistra 1 da 2 momentti mie ldd tuejjuum meãrkkmuužžãst âlgg kiddōsrekisterōō 'nni i lmmtded kōōččmest le 'ddi lâä 'jjcuãrvvmuš- fa k'k'ideemrekisterōō 'nnja, koon âlgg tuejjeed seãmmanallšem meãrkkmuš kōōččmest le 'ddi lâä 'jjcuãrvvmuš- da k'k'ideemrekistra.

46 §

Meä 'cchalltōsve 'rg'gne k'k'

Sää 'mlää 'jj 9 §:z 1 momentt 2, 3, 5 da 6 sãå 'jest da 2 momenttist ōōlgtum meä 'cchalltōsver g'g'nee k'k' lâä 'v lebe miōttmōōžž oudd Pãjj- Sãå 'mjãnnam luãdhãiddanvu 'vdd koon âlgg taarbšemmetst kōōččãd ceãlkkmuš kōōččmest le 'ddi sää 'msuãvtōōzzãst.

47 §

Ooccmuš veä l'g'gš'iōtt'ōōlmušše

Jiōccvãlddsãž veä l'g'gš'iōttōōlmuužž kuōskki ooccmuš kue 'det jãnnampãi k'k'jie llemvue k'k'kruu 'ge. Ooccmušse âlgg piijjãd mie ldd 50 §:z 3 momenttist ōōlgtum plãanjeeja ceãlkkmuš, kãå 'tt lij tuejjuum mãdd- da meä 'cctãållministeeria vue k'k'ōōzzi mie ldd, oocci ekonomlaž sãå 'jest da ōōccmōōzzãst tōn veä lju 'vddi ceãlkkmuš, koon u 'vddem lâãinai jãrjstōōllmuužž ooccmuš vuōss 'sããå 'jest kuãskk.

48 §

Jiōccvãldds veä l'g'gš'iōttōōlmuužž ōudeltōōzz

Lãåinvuãžží vuei 'tet k'k'ōōččãd jouddam nãkkam pōōšši ekonomlaž vai'g'gãdvuōdid, koid sää 'mlää 'jj 59 §:z 1 momenttist lij ōōlgtum, tã 1 jōs son lij sōddãm tai sãtt tuōdi lee 'd vaarãst šōddãd nãkkmen kãå 'tt ij pãã 'st mãhssed ijka suu mãhssem-pã 'sttmužž pōōšši nalla vuōittu pue 'reed tãn asetōōzz 29 §:sest ōōlgtum tuãimivuei 'm lebe nãkkam vããrivuei 'm, mōōkk liã vuãžžmest oocci porggãmkapitaãlid čuu 't jããnnai oo 'cckãni.

Sää 'mlää 'jj 60 §:z 2 momenttist ōōlgtum šōddmuužží puōtt vuei 'tet jiōccvããldlaž veä l'g'gš'iōttōōlmuš tuejjeed ko kōōččmest liã riik-

kläain lebe kaupphá dvuázzmuužž, jös täai vuázzmuužži vuássadvuott lij oocci puki vie ljin pái 160% lebe pái 180% oocci ku kesäiggsaž läainain.

49 §

Vie lji järjstööllmuš

Sää mlää jji 59 §:z mie ldd tuejjuum jiöcväaldlaž veä lggšiottoollmuužžast älgg veä l-jiva lddi mä hsemepästtmuuzž pue reem diött vuoss säa jest koočked läainai lebe vuázzmuužži máusatmähssmužžai j da vue leed koork. Riikkläainai da -vuázzmuužži koork vue leem öudltös-sân lij jeerab ko säa mlää jji 60 §:z 2 momenttist öölgum sōo jin, štō še jee res sōorab vie lju vddi vue lee ekksaž läainhâiddamkuulid lebe liä kuōi t ee jji poodd öou dpeä lnn ooccmuuzž kue ddem pe rjam ekksaž vuänmuužžid da koorkid vue lben ko mäi d läain miöttmen leä t oocmest ceälkkum läainain suáppum lebe viid ee jji äi j liä jeänab heälpäam oocci läainai háiddmuužž. Riikkläainai da — vuázzmuužži vuänmuužžida da koorkid vuei tet seämma nalla miöttâd mä hsemheälptöözid jäänmössân viidös ee jjes, jös oocci mä hsemvalmšvuöd jeä t pue reed öou dpeä lnn ceälkkum jee res tuäimaivuei m.

Sää mlää jji 59 §:z mie ldd tuejjeem jiöcväaldlaž veä lggšiottoollmuš vuei tet tuejjeet jee res säa mtääl ö htseše vuämšteejai tai vaaldšeejai lebe tuákkeeja miöttmuužžtää, jös veä lggšiottoollmuš šâdd sij pue rren ij-ka veä lggšiottoollmuš leäkku töoi čöönööttmuužžid vuästa, möökk kueskke veä lggšiottoollmuuš oocci da jee res ö htseše vuämšstei va steem jue kkmuužž lebe tuäkköscöönööttmuužž.

50 §

Plaanjem alttummuš

Jännampäi kkie llemvue kkkruug älgg u vdded jiöcväaldlaž veä lggšiottoollmuuš kuöskki oocmuš jijjös ceälkkmuužžines čio lggšiooss raaj ja lebe, kol lij suävtööllâm ceälkkmuužž oudam läinninstituuittin, jee res plaan raaj ja. Jännampäi kkie llemvue kkkruug älgg ceälkkmuužžstes u vdded jijjös áaskas tön vuämšstöös ää rvest, mii lij läain áásktössân. Seämast jännampäi kkie llemvue kkkruug älgg i lmmtd plaan raaj ja, ko rvvat-ko riikk plaan- jemkuulid.

Veä lggšiottoollmuužž kuöskki oocmuužž je t seža uvddu l momenttist öölgum plaan raaj ja, jös oocma mie ldd pijjum vuösciö lggšiožžast

lebe läinninstituu ceälkkmuužžast lebe muđoi ju n tän räai jest lij vuei nmmest, štō öudeltööz jioöcväaldlaž veä lggšiottoollmuuš jeä leäkku. Jännampäi kkie llemvue kkkruug älgg tá l u vdded riäššâm tän ää ššest.

Sää mlää jji 61 §:sest öölgum plaan vuäitt raaj ja vue kkeemöhtööz tuäimmáoumaž, koon jännampäi kkie llemvue kkkruug lij kiöččâm štō lij pō stti tön tuō jju lebe muđoi jee res nákká oomž, keä st lij nokk ä šštobddâmvuöd ja mátt- jummuužž da kää dd tábdd kōöccmest le dd tuäimmvu v d.

51 §

Plaan raajjmuš

Jiöcväaldalž veä lggšiottoollmuužž oocci älgg plaan raajji raukkmest šioögg meä rräai j se st u vdded plaan raaj ja mádd- da meäcctäällministeeria meä rreem ä šškii rjid da še muđoi tuäim- mad mádd- da meäcctäällministeeria meärreem nalla etō öudeltöözid veä lggšiottoollmuuš vuei tet se lvtet.

Plaan raajji älgg tobsttööttâd oocci säa mtääl jeällmööžžid, oocci tuäimaid, pörggâm da pörggi ekonomlaž sä jja da vööjlažvuödid tuejjeem mu tteel, vuämšstööz teä ggen mu tteel lebe jee res nalla pue reed oocci máhsemvalmšvuöd da pörggâm tuäimmamöudltöözid. Plaanâst älgg lee d mie ldd reknöstös pörggâm puáain, kuulin, mä hsemvalmšvuöd šöddmest, investointin da kapiatlaarbâst nokk ku kes äi ggpöodd se st.

Plaan raajji älgg kuullâd öu ddel plaan raaj- mest töi d oocci viel luvddjid, kooi vuázzmuužžid juu rdet järjstet. Plaan raajji älgg še suävtööllâd ceälkkum vie lju vddivuei m tuäimain möök liä plaanâst mie ldd. Taarbsemest älgg še jee res vie lju vddjid kuullâd.

Jös plaan raajji da oocci ööutsâa jest vuei nne, štō öudeltööz veä lggšiottoollmuuš jeä leäkku, plaan raajji älgg keerjlaä i lmmtd nut vie l- ju vddjid ko ännampäi kkie llemvue kkkruu ge, štō plaanjemuái jeä t juätkku da seämast vuält- teet mááusat oocmuš jännampäi kkie llem- vue kkkruu ge.

52 §

Veä lggšiottoollâmsuáppmuš

Plaan raajji älgg kuástteet plaan jännampäi kkie llemvue kkkruu ge ta rkkem diött da seämast u vdded mááusat ooc- ämä ššpömmai. Jännampäi kkie llemvue kkk- kruug tejjad plaan mieldd suáppmuužž, máñja ko

lij k̄iõccâm štõ õudltõõzz veä l̄ḡḡšiõttõõmušše teäuddjâ vve da lij ouddam veä l̄ḡḡšiõttõõllâmooocmušše riäššâm tõi sõi, ko k̄õõččmest lij 59 § õõlgtummuin riikklääinai da vuäžžmuužži šiõttõõlmest.

Suäppmuužžâst oocci, vie lju v̄ddi da jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug â l̄ḡge jue k̄k̄kaš peä l̄stes čõõnõõttâd tõiđ tuäimaid, mõõk liâ plaanâst. Suäppmuužž mäinnan âlgg vâ l̄dded mäid tän ceäkkaz 1 da 3 momenttista da 53 §:sest šiõtteet jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõllmest. Suäppmuužžqst âlgg lee d mie l̄dd se korvvõs oocceja 50 §:sest õõlgtum se l̄vvtõõzz raajmest šõddâm kuulin tõi sõi, ko selvtõõzz kuul mâ nne pâi l̄ jiõččva šteemvue v̄zz, mõõnn meä v̄cc- da mädd-täällministeria lij piijâm.

Suäppmuš puätt viõ k̄k̄e tõn m̄n̄na ko õõlgtum či l̄ḡḡõõzz jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug da tõn vielu v̄ddi, kooi vuäžžmuužžid plaan mie l̄dd juu r̄det järjstõõllâd, da oocci liâ vuälläkii r̄jtam suäppmuužž. Jõs k̄ii-ne vie lju v̄ddjin kuäđd oocmuužž vuälläke r̄jtekani jiâ-ka suu vuäžžmuužž ooccest mõõn pâi l̄ vitt prosent suäppmuužžâst mie l̄dd leddi oocci vie l̄jin, vuäitt suäppmuš jee řes suäppampie li puõtt pue ttet viõ k̄k̄e.

Jõ suäppmõõžž vuälläke r̄jtummušše jiâ leäku õudeltõõzz lebe jos suäppmõž ij puä v̄d viõ k̄k̄e, jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg seža tu t̄k̄keed sää mlää j̄j 60 §:z 2 momenttist õõlgtum riikklääinai da -vuäžžmuužži jiõččvâlddlaž šiõttõõlmuužž õudõltõõzzid.

53 §

Veä l̄ḡḡšiõttõõllâm seu r̄rjummuš da mottmuš

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg seu r̄rjed veä l̄ḡḡšiõttõõllâmsuäppmuužž teäuddjummuužž. Vie l̄jva l̄ddi âlgg mädd- da meä v̄ctäällministeria meä r̄reem naalivuei m̄ u v̄dded teädaid jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruuge seu r̄rjem väaras.

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug âlgg ââ n̄ned huõl tõ štõ plaanâst mie l̄dd le v̄ddi rek-nõstõõzz da tuäim liâ ääi j̄tää v̄zzest da tõi mie l̄dd vuäitt tuäimad. Täst jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt ââ n̄ned veä k̄ken plaan raajji lebe jee řes 50 §:z 3 momenttist äälggtummu oummu, koon kuul ko r̄vveet riikk tie ḡḡin.

Veä l̄ḡḡšiõttõõllâmsuäppmuužž v̄vuei tet mu ttet taarbsemest. Ko suäppmuužž muu ttet, tâ l̄ jâkktõõlât šiõttõõlli sõi j̄in mâi d 51 §:sest meä r̄reet. Riikklääinai da -vuäžžmuužži puõtt veä l̄ḡḡšiõttõõllâm järjstõõllmuužž ta r̄k̄kummuužž puä t̄te jâkktõõllâm nalla suäppmuužž

muu tt̄knai, jõs ta r̄k̄kummuužž vuäđjâ v̄ve riäžžma mii lij uvddum muttâzoocmuužž k̄ee j̄jest.

54 §

Jiõccvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõllmuužž jõskkmuš

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt 52 §:sest õõlgtum suäppmuužž riäššâd, m̄n̄na ko lij kuullâm jee řes suäppipeä l̄id, štõ jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuš jâskk, jõs:

1) jõs vie l̄jva l̄ddi lij veä l̄ḡḡšiõttõõllmuužž oocmen lebe mõõntõõllâm pe št̄men peittam nâkkam aa ššid, mõõk lejje v̄aikt̄ed jiannai šiõttõõmušše lebe ouddam veäžžnai p̄äi k̄est puäst teäđ lebe vie l̄jva l̄ddi mõõntõõllmuš lij leämmaš jee řes suäppji čõõ l̄mi k̄iiiččeel lij tuõđi lâittem;

2) jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuš lij vuäđ-jjõõvvâm plaane lebe suäppmušše, koon teudd-piiijmušše ij teänab vie l̄jva l̄ddi tuäimai lebe suu aa šši hue v̄neld häiddmuužž diõtt leäku teänab õudeltõõzz, hä t̄ de suäppuš muutt̄cet;

3) jõs vie l̄jva l̄ddi jeällmõõžžin lij muđoi šõddâm nâkkam muttâs, štõ jiõččvâlddlaž veä l̄ḡḡšiõttõõlmuužž juätkkmušše ij teänab kaunu vuäđd.

Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt eä r̄reet suäppmuužž jõskkad nu t̄, štõ järjstummu sää mlää j̄j 59 §:z 2 momenttist õõlgtummu riikk-lääin da -vuäžžmuužž uu v̄det m̄âusat seämma-šooršen ko t̄k̄ lejje õõudpeä l̄nn suäppmuužž tue-jjeem, leša nu t̄ štõ t̄oin liâ keä v̄ppummu järjstõõllâm poodd mahssum vuänõõzzin, koorkin da jee-res m̄âusain. Jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug vuäitt 1 momentt 1 da 2 sââ j̄est õõlgtum šõdd-mest luõvâscie l̄k̄ked riikklääinai da -vuäžžmuužžid obnes lebe pie k̄k̄nes.

8 l̄ääkka

Viõ k̄k̄epuättmuš da serddäi v̄jmeä v̄rõõzz

55 §

Rääjttõõzzin luõvâspiâssmuš

Kuä v̄ss sää mlää j̄j 67 §:sest õõlgtum vuämštõs, k̄ää t̄t lij saa v̄mi aazt̄emest uvddum l̄ää j̄j 3 §:sest lebe p̄arggm̄annu 24 peei v̄ 1984 uvddum sää mlää j̄j (611/84) 12 §:sest meärruum r̄ääjttõõzzi v̄ue l̄nn, peäss luõvâs täai r̄ääjttõõzzi mie l̄dd le v̄ddi ââ n̄nemõõlgtõõzzin, peäss t̄õ seämmast še ceälkkum r̄ääjttõõzzin. Mäddmett teemkonttâr âlgg jännampäi k̄k̄jie l̄lemvue k̄k̄kruug i l̄mtõõ-zžâst tuejjeed ää ššest meärkkmuš k̄iddõsrekistra

da lää'jjuârvmus- da kideemrekisterõõnni määdmatt teemkonttâr i lmtõõzzâst da lää'jjuârvmus- da kideemrekistra nu't mäht õõu'dpeä lnn 45 §:sest šiõtt teet.

56 §

Riikkjânnam Nje žžjââu'rest

Aanâr kââ'dd Nje žžjââu'rest âârri tonttvu'vdd

Helssnest 14 peei'v nuu'bbmannust 1997

põõrtines kuâddai veâl riikk vuämšstõsse riik huõlltuâjai da siõmmna ääi'j põštti jeälstummuzž vääras.

57 §

Viõ kkepuättmuž da serddäi gğmeä'rros

Tät asetõs puõtt viõ kke 19 peei'v nuu'bbmannust 1997.

Tää'ssvää'ld presidentt

MARTTI AHTISAARI

Mädd- da meä'ctäällministeria *Kalevi Hemilä*

Nr 253/1995

Sää 'mlää 'kķ

Addon Helssnest 24 peei 'v nuu 'bbmannust 1995

Riikkpeei 'vi riäššâm mie 'ldd šiött'teet:

1 lăâkk

Aalmilaž šiött'toõzz

1 §

Lăä 'jj tmie 'rr

Tăn lăä 'jj täävtössân oõudâsviikkâd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie 'llem da pi 'rggeemvuõtt-vââjlažvuõdid da ruõkkâd da oõudâsviikkâd sää 'mkulttuur.

Tăn lăä 'jj vuâlaž tuâimid viõ 'kķe piijmen âlgg vuâmmšed vuõss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie 'llemvue 'jji da sää 'mkulttuur oõudâsviikkmuš da jie 'llemvue 'jji määngpeällsâžen tuejjummuš

2) jâlstepõõrti da jeâlstem- da tuâjjpirrõõzz pue 'rummuš

3) sää 'mtăâli pue 'rummuš da tõi põõžžtummuš saa 'min

4) luâdree 'ggesvuõdi pi 'štti 'äu 'kķummuš, 'ä 'rbvue 'kķpirrõõzz ruõkkmuš da 'še jee 'res pirrõsaa 'ššid; da

5) di 'še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd oõudâsviikkmušše

2 §

Săä 'mvu 'vdd

Tăn lăä 'jj vuâlaž tăâimid spravdõõdât sää 'mvuu 'vd oõudâsviikkâm văaras

Săä 'mvu 'vdd lij tăn lăä 'jj miel 'dd vu 'vdd, kăâ 'tt šădd

1) nuõrttjest riikk raaj räjja

2) sââu 'jest Lăttjo 'kķe Kattajââu 'r räjja da tön liinj räjja, kăâ 'tt mâânn Kattajââu 'r viõstârpeä 'ln Ruohojââu 'uri räjja da tõi lăâ 'ddke 'rddempeä 'l Kuruvuei 'v räjja da tõi 'st oõudâs Mattojââu 'r viõstârpeä 'l Năngvuõn viõstârkeäčca mie 'ldd looggeel Kevjââu 'r vu 'vdd obbnes.

3) Viõstrest liinj räjja, kăâ 'tt mâânn

'kķe 'jjmiel 'dd Năngvuõn Tsarminjaarg tâ 'vvkeäcca da tõi 't Paalgâssuõllja da tõi 'st oõudâs Kärppäsuõllu, Varttasuõllu, Koutukinsuõllu, Lihasuõllui, Kuorpasuõllu, Pahtasalmensuõllui da Pisternjaarg nuõrttpeä 'l da Naamajââu 'r tăâl tâ 'vvepeä 'l Nje 'žžjââu 'r Siiričue 'lm Lammassuâllja da veâl oõudâs Iijââu 'r Ruâvnja 'rgge da Aanar da Uccjogg kăâ 'ddi kõskksaž raaj tājjaCuõ 'lmmvää 'r puõtt; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjogg raaj räjja

3 §

Põrggâmvu 'vdd

Tăn lăä 'jj mie 'ldd luâdjie 'llemvue 'kķen looggât u 'ccmăddtăäll da spesialmăddtăäll da kue 'lšeellmuš, mie 'ccstummuš da puä 'z3tăäll di 'še mue 'rjuussmuš, kuõbbri noorrmuš da năkkam jee 'res oddsmõõvvi luâdree 'ggesvuõdi 'äu 'kķummuš.

Tăt lăä 'kķ kuâskk 'še jee 'res u 'ccpõrggmuužž, (mie 'ldd looggeel alggpohittmuš) mi 'oudd tuâj põrggja da suu peârri vuâzzlaid da 'še tön ool veâl jee 'res oummid nu 't, štõ tõt va 'sttâd jeänmõsân kolmm ee 'kķtuâjjpăäi 'kķ. Jõs põrggâgest lij sa 'mi jijjâz pri 'meâr saa 'mi pi 'rggeemvuõ 'tte, vuei tet 'še šuu râb põrggâmužž lăäinted da veä 'kķted ko mâi 'd lij õõu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

Sămmļaž

Tăn lăä 'jj mie 'ldd sāmmlăžân kõiõččât oummu, kăâ 'tt jijjõč 'keäčč sāmmlõžžen, õudltõssân lij, štõ son jiiõčč lebe koon puârssin lebe ääjjin da ääkkîn hă 't de õhtt lij mättjam vuõsmâs kõiõllân sää 'm kõiõ 'l, lebe son lij năkkam oummu kăâ 'rmlăč lebe son lij õõudjab lăä 'kķšiõtt tõiõžžâst ceälkkum šõddâmvuõdlaž sāmmlăž lebe năkkam oummu da suu kă 'rmmlăč.

5 §

Tuõrjõõzz vuâla oummu da põrgâm

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli lâäinain, veä 'kkvuõdin da jee 'res tuõrjõstuâimin vuäitt piâssâd vuâzzlõžân nõkkam sâmmלאž, koon põõši jeälstempâi 'kk lij sää 'mvuu 'vdest, da kââ 'tt lij ekonomaלאž saa 'jes da jie 'llemvue 'jes da še ooumžen lij nõkkam, štõ suu kânnad tuärjjad. Seâmma kuâskk še sâmmלא pie 'lkuei 'm. Tuõrjõzz u 'vddemen vâä 'ldet lokku oocci da suu pie 'llkueim puätti, vâä 'rkõsvuõtt da jee 'res jeällmõõžž.

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuâimin vuäitt piâssâd vuâzzlõžân še âä 'jjetemes ooumaž, jõs tõõzz liä jee 'rab veä 'r.

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuâimin ij vuei 't piâssâd vuâzzlõžân nõkkam ooumaž, koon jijjâs lebe piellkuie 'm õ 'httereknasttum puätti jee 'res ko tân lâä 'jjet ceälkkum põrgmest liä 'suu 'rab ko meä 'cctäällministeria nânneem mie 'rr.

Õudpeä 'lnn 3 §:st ceälkkum põrgmmužž (põrgâm vuäitt obbnēs lebe pâi pie 'kknes toi 'mmjed sää 'mvuu 'vdest) vuei 'tet tuärjjat jõs tõn lij âä 'nnem toolkven sânnלא pi 'rğgeemvuõi 'tte da põrgmest liä vâä'jlažvuõd šõddât kânnteejen.

6 §

Põrgâmââ 'blek

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuärjõõzz vuei 'tet u 'vdded:

- 1) luâdלאž ooumže
- 2) määñg luâdלאž ooumže õhtsežže; da
- 3) nõkkam õhtõsse, kââ 'tt šâdd luâdלאž ooumuin da koon täävtõssân lij vuõsstuâjjan tân lâä 'jjet ceälkkum põrgmuš.

Õudltõssân tuõrjõõzz ouddmušše 1 momenttist 3 sâä 'jest ceälkkum õhtõ 'sse lij tõt, štõ tõn tiuddvuâzzlain lebe vuâzzlain pâ 'jjel pie 'll liä nõkkam oummu , kook jijj lebe kooi piârri vuâzzla vuâssâ 'tte tuärjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veä 'r diõtt vuei 'tet õhtõ 'sse miõttâd tuõrjõõzz še tâ 1, ko tiuddvuâzzlõžân liä še jee 'res oummu ko sâä 'm.

7 §

Tuärjjamvuâlaž õhtõõzz

Tân lâä 'jj vuâlla kuulli tuärjõõzz vuei 'tet u 'vdded nõkkam pääikלאž da še jee 'res õhtõõzzid, kook liä privatvuâmšstõžžâst da kook õõudâsve 'kke tân lâä 'jjet ceälkkum põrgâm- lebe kultuuraa ššid.

Tuärjõõzz vuei 'tet u 'vdded še nõkkam siõmm-

na 'suu 'rbib õhttsaž hââmmaid, koin liä vuâzzlõžžen še jeärraz ko sâä 'm lebe pääikלאž õhtõõzz. Riikk da kâ 'dd vuei 'tte še ä 'lğged vuâzzlõžžân õhttsaž hââmmaid.

8 §

Mâttam tuõrjõstuâim jee 'res lâaa jji mie 'ldd

Sää 'mvuu 'vd palggsid tuärjjeet puäzztâäll 'lää- 'jj (161/90) mie 'ldd. Muõdoi 4:st ceälkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tân lâä 'jj mie 'ldd. Tõk va 'sttee puäzztâäll 'lää 'jjet da luâdjie 'llevue 'kkלאä 'jjet ceälkkum õudltõõzzid.

Tân lâä 'jj mie 'ldd tuõrjõõzz jeä 't uvddu nõkkam hommu, koonn vâäras lij uvddum veä 'kkvuõtt, riikkלאinn lebe korkktuärjjõslâinn mõnne jee 'res lâä 'jj mie 'ld.

9 §

Mâttam vuõiggâdvuõd

Sâmä 'mvuu 'vdest jeälsteje sâmmلاst lij vuõiggâdvuõtt jee 'res korvvõõzztâä tân vuu 'vd riikk jânnamin da čaa 'zzin::

1) vâ 'ldded jijjâz puä 'lddemuõrrtaarbes vâäras riikk meä 'ccest viirrâm muõrid da kâ škkmuõrid, leša ij seža raajjmu šše äntteeja muõrid;

2) vâ 'ldded vie 'ltemes taarpees vâäras raajjâm-, puä 'lddem-, da jee 'res kuâttaaunâsmuõrid da še raajjâm- da jee 'res kuätt 'taarbes vâäras šau 'rrvuõddâz da mäddvâjjaz ttõõig , kooig miecchalltõõzz verğğoummu meä 'rre;

3) raajjâd puäzz-, mie 'cstumuš-, da kue 'll- šee 'llemkeâmpaid, kue 'llpoo 'grvid da ääi 'taid taarblaž paai 'kid mie 'cchalltõõzz lâä 'v kee 'jjet;

4) raajjâd sâätkaid da äärdaid jee 'rab lâä 'vitâä;

5) lue 'štted skoottid luõttu da čuõppâd tõi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuâššid da mie- 'cchalltõõzz lâä 'vin še kõõccâd jeäkkal

6) rai 'vvjed peâld, poožn da palggsid; da

7) šee 'lled kue 1 riikk jânnmest

Meä 'cchalltõõzz ve 'rğğnee 'kkin lâä 'vin vuei- 'tet 1 momeent 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceälkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veä 'rest še õhtõõz- zid, koid sâä 'm ko 'lle. Meäcchalltõõzz ver- 'ğğne 'kk vuäitt u 'vdded 3 saa 'jest ceälkkum õudeltõõzz še õhtõsse, kââ 'tt šeell kue 1 da 6 saa 'jest ceälkkum õudltõõzz pâäi 'koolaž palggsa.

Õudpeä 'lnn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceälkkum lâä 'v vuâžž u 'vdded pâi tâ 1, jõs tân raajj- muužž tuejjummuš lebe jäkkal kõõccmuš lij âä 'nnem nu 'vddmen peârri pi 'rğgeemvuõd lebe luâdjie 'llevue 'kktuâjai kee 'jjet jeâmmjen.

2 Lääkk

Läain da jee 'res tuörjjöstuaim

10 §

Läinn- da veä kkvuõttõudltõõzz

Tän lää 'jj mie 'lidd vuei 'tet läain da veä kkvuõd miõttäd pue 'tinalla:

1) Määddvuä 'stempläain tääl, tön vuässadvuõd lebe lää 'smäadd hämm 'mušše, de tä 1 täällan kiõccät še mäaddha 'hkkkeemlækka (396/4), luädjie 'llemvue kklækka, puäz3tääll 'lää 'jj (590/69) ja puäz3tääll 'lækkada õõu 'dbu sää 'mlaa 'jjid vuäddeed vuädummu da tõi 'd ve 'rddjem tääl;

2) investointiläain da veä kkvuõd

a) luädjie 'llemvue kkl- da jeeres u 'ccpõrggmet taarblaž kiiddõs da pääd ää 'nnemvuämštõõzz hämmam väaras;

b) luädjie 'llemvue kkl-, da jee 'res u 'cclagan põrggmet taarblaž tuejjeem-, äitt-, aazztem- da kääzzkâ 'stemraajjmõõzzi, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi 'd kuulli mašinai da jee 'res seämanallšem raajlmi raajjmuužž, šuu 'rummuužž da pue 'reem tuäjai väaras da tuäjppirrõõzz pue 'rummušše, ä 'rbvue kklpurrõõzz ruõkkmušše da pirrõssuejlaž investointid;

c) ääid raajjâmkuuli väaras, tâl ko äidd raajät mäddtäälljännmen ä 'ntteeja mäadd pirr di peäld da viistsõõ 'ji rai 'vvjem da pue 'reem väaras;

d) cuõggas raajjmušše, čää '33 hämm 'mušše, kuänviiaggi raajjmušše da šleä 'dgetem väaras;

3) põrttläain da veä kkvuõd põõrt da tõõzz kuulli täällraajjmõõzzi raajjmuužž, šuu 'reem da teevv-muužž väaras di jie 'llempirrõõzz pue 'reem di tõi õhttvuõdâst še a 'rbvue kklpurrõõzz ruõkkâm väaras;

4) äänemkapital 'läain spesialmäddtääl, ammatlaž kue 'lšee 'llem da 3 §:z 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggâm altteem da šuu 'reem õhttvuõdâst da suhdantei ta 'ssjem väaras; da

5) jätt 'temveä kkvuõd ammatlaž kue 'lšee 'llem da 3 : 2 momentist ceälkkum u 'ccpõrggâm altteem da šuu 'reem diõtt šõddâm paa 'lkid ja kõõsklaž tuäjviõkk 'kuulid di põrggi jijjâz pä 'lkk 'kuulid, miõk liä õõudkittetuõ 'lltuõ 'ljumuužži vuäla.

Läain da veä kkvuõd u 'vddmest da uvdde-mõudltõõzzin šiõtt 'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vuõiggädvuõd tän lää 'jjest ceälkkum veä kkvuõ 'te ij vuäžž äälgasmetteed.

11 §

Kue 'llistummuužž

Mäddtääl õõudâsviikkâm fondi tie 'ggivui 'm vuei 'tet hämmad kue 'läalgaid sää 'mvuu 'vd

čaa '33id i 'stteem väaras da tue 'jjeet še jee 'restuäimid, mõõk kue 'skke kue 'llčaa '33i häiddamtuäimid.

Õõudpeä 'lnn 1 momentist ceälkkum tuäimast reä 'šš jännampäi kkl-jie 'llemvue kklkruug, kää 'tt vuäitt tõi viõ 'kkepiijjmuužž u 'vdded meä 'cchalltõ 'sse, šiil- da kue 'lltääl tu 'tkeemstrooitla lebe kue 'lšee 'llemkää 'ddid.

12 §

Mättam cuäggâsraajjâm- da čää 'cchuõlltuäi

Riikk vuäitt, jos tõõzz lij tarbb, raajjâd lebe raajted sää 'mtäälai väaras taarblaž cuäggasraajjâm- da čää 'cchuõlltuäjaid. Jännampäi kkljie- 'llemvue kklkruug reäšš ää 'ššest.

Jännampäi kkljie 'llemvue kklkruug kâdd 1 momentti mie 'lidd rajjum čuõkku kuddân ää 'nnmest tön räija ko čuäggas lij luõvtum privat cuäkkxen lebe aalmilaž čuäkkxen ää 'nnem diõtt.

13 §

Sluužbtuärjõs

Jännampäi kkljie 'llemvue kklkruug vuäitt riikk täällarvvõõzzâst cuäi 'jtum tie 'ggin u 'vdded veä kkvuõd näkkam häammaid, määvui 'm õõudâsviiggât da ruõkkât sää 'mvuu 'vd kulttuur-, teätt- da jee 'res sluužbid.

3 lääkk

Läinn- da veä kkvuõttmäi 'n

14 §

Läinnäi 'gg da korkk

Läi 'nnäi 'gg lij jeänmösan 25 ee kked. Läain korkk lij 4%.

Läain, mõõk liä uvdum raajjmuužž tuejjeem, teevvmuužž da šuu 'reem väaras di še mäaddvuä 'stempläain lij koorktemmes kuõi 't vuõsmâs ee 'jj ääi 'j.

Läainai vuõsmâs vuänõs 'määus pe 'rrjet tön mähsspeei 'v, kää 'tt kuõi 't ee 'jj kee 'jjest vuõsmâsan šâdd läain lebe tön vuõsmâs teä 'ggvue 'zz kaggmest.

15 §

Läainai da veä kkvuõdi jäänmösmäi 'r

Läain vuei 'tet u 'vddet jeänmösan 85% vuämštõõzz hämmamhâä 'ddest lebe näkkam kuulin, mäi 'd vuei 'tet priimmâd.

Veä kkvuõd vuei tet u vdded jeänmösan 60% nõkkam kuulin, koid vuei tet priimmäd.

Rää jtõs ij seža kuõsk tuärjjoõzzid, mõök liä ceälkkum 13 §:st.

Jõs hommu uu det veä kkvuõd di še lääin, veäkkvuõd da lääin õhttsažmie rr vuäžž kä tted häämm puk kuulid obbnēs.

Mäddvuä sttemlääin ij vuäžž u vdded nõkkam kaaup teäggeema, mä st vuämštõõzz luõvtõshâ dd mošt debe lij jeänab ko mäi d päi kkkää dd â nteeja hä dd lij.

16 §

Lääin ääsktõõzz

Lääin ääsktõõssân älgg lee d täällkiddjummuš. Lääin vuei tet seža u vdded še jee res priimmänällsem kiddjummuužž vuästa,

17 §

Lääintõs da tõn kuõskki meä rrõõzz

Läinnaa jin, lääinai vuänõõzzin da koork piijmest, määusai mähssäi äggpoddâst, mäâ njemest lebe riikklääin korkkluõvâsvuõd miõttmest, kapitalmeä rstes vää nes vuäžžmõõžž õõt vuära spravdõõttmest lebe muõoi vuä nkab ää jest da jee res läinnmääinai pirr šiõtt'teet tää rkbēn asetõõzzin.

18 §

Lääin da veä kkvuõd miõttmuš

Lääinaid da veä kkvuõdid meätt jännampäi kkkjie llemvue kkkruug.

Õuddel ko jännampäi kkkjie llemvue kkkruug reäšš lääin lebe veä kkvuõd miõttâm, vuei tet, jõs oožžât, hâmmad kää dd jännampäi kkkjie llemve rggõummui ceälkkmuš da taarbšemlest še jee res ceälkkmuužžid nu t mä ht asetõõzzâst šiõtt'teet.

19 §

Râäjâm jâä dtummuš da ta rkkõõzz

Mädd- da meä ctäällministeeria vuäitt taarbšemlest u vdded tän lää j̄j da tõn kee j̄jest uvddum asetõõzz tää rkbē meä rrõõzzid raajjmest, mõõnn tän lää j̄j mie ldd tuärjeet.

Raajjmušše miõttum veä kkvuõdi da lääinai äänmmuūžž kää ccem da mähssõudltõõzzi tuõttâm diõtt älgg raajjâmpäai kēst äâ nned raajjâmlää p̄priäšsmest meä rruum ta rkkõõzzid: jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt tuärjjoõzz

u vddmen mie rreed äâ nned še jee res miõltes taarblaž ta rkkõõzzid. Ta rkkõõzzid spravdâätt kää dd raajjmušta rkkēēja lebe raajjâmlää p̄priäšsmest meä rruum ooumāž raajteei mahssu. Jos raajjâmlää v̄ jeä t taarbšukku, ta rkkõõzz vuäitt tue j̄jeed še kii-ne jee res äâ nteeja ooumāž, koon jännampäi kkkjie llem-vue kkkruug preemm.

Raajjmušta rkkēēja älgg še jee res ko 2 momentist ceälkkum paai kin veä kkted tän lää j̄j viõ kkep̄ijjmest spravdõõdeēl õudeltõõzz oocci mahssu raajjmoõžži arvvõõzzid, ta rkkõõzzid da jee res tuäimmses kuulli tuājaid.

20 §

Kâäccmuš

Mädd- da meä ctäällministeriast, mädd- da me ctäällministeria teättsluužpkuvddõõzzâst da jännampäi kkkjie llemvue kkkruugâst lij vuõi äggâdvuõtt u vdded vää ld oummuid tuejjeed ta rkkõõzz veä kkvuõdi da lääinai äâ nmemest. Lääin da veä kkvuõd vuäžžä älgg çuäi j̄ted sijjid pukid taarblaž tiill- da jee res ä šškii r̄jid da še jee resnalla veä kkted ta rkkõõzz tue j̄jemmest.

4 lãäkk

Mädd hãmm'muš

21 §

Vuästt- da serddmõõntõõllmuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt vuä stted tän lää j̄j meä ri vääras täälaid, täälvue z̄zid, vuõi äggâdvuõdid da vuässõõzid. Kaupphâ dd ij vuäžž lee d päi l tõn poddsāž ä nteeja hää dd.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt äâ nned tän lää j̄j meä rid še mäddtääll lää j̄j (188/77), luädjie llemvue kklää j̄j, puäžžtääll lää j̄j da jännampäi kkkjie llemvue kklää j̄j (1295/78) meä ri vääras jee res nalla ko vuõi äggâdvuõdâst hâmmad mädd- da meä cc-täällmäädäda uvddum läkka (391/78) vuäddeel ho mmjum määd.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruugâst lij vuõi äggâdvuõtt vaajted vaaldšemes määd jeärri vuämštam määdäid lebe jee res riikk verggpõõrti vaaldšem määdäid. Jõs vaajtemnällsem määd jeä la seämma ärvvsa, ko r̄vveet räätktõs teä äggēn.

Meäcchalltõs serdd, mäñña ko jännampäi kkkjie llemvue kkkruug lij tõ st esitõõzz tue j̄jääm, j̄ijjõs vaaldšem vuälāž riikk määdäid tän lää j̄j meä rid taarbšem määdäid jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt tuärjjoõzz

päi kkkjie llemvue kkkruug vaaldsem vualla. Meä cchalltööz vaaldsem vuälaz mäaddaid vuei tet se rrded še õu ddkite jännampäi kkkjie llem-vue kkkruug vaaldsem vualla, vuöss'sâajest jeälstumušše äntteejai täali vuâddeem väaras. Jös meä cchalltös da jännampäi kkkjie llemvue kkkruug jä piâz õoutmiõ lle serddemvuälaz mäaddain, älgg ä šš viikkâd rätkkeem diõtt mädd- da meä cc-täällministeeria.

22 §

Mäadd lä nstumuš päkkcuârvvamkaaupâst

Päkkcuârvvamkaaupâst rii kke lä nstum tääl da jee res sâmmila sää mvuu vdest vuämšstem tääl l lebe tön vue šs vuei tet, huõlkâni tös t mâi d päkkcuârvvakaupâst rii kke uvddum lääj 7 §:st šiot'teet, ää nned tän lää j meä rid di u vdded tön sâmmilõ žže, kâä t ää jben tön vuämšsti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuâba-ne suännai preeddandviõr 2 läâggast ceälkkum rue tte lebe peâmpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hâ t de tät ij tiudče tän lää j 5 §:st meä rruum õudltöözzid. Lä nstum tääl ää nnmest vuei tet ä nteejai saa ji jäkktõöllâd tön, mâi d päkkcuârvvamkaupin kaupšsem täälai rii kke lä nstemmest uvddum lää j 7 §:z 4 momenttist lij mie rruum. Lä nstum tääl vuei tet u vdded še õhtse žže kuâhtsa lebe mäņņgsa tän ceäkksest ceälkkum oumže.

23 §

Äalgasmetteemkeâldd

Tän lää j mie ldd riikk vuä sttem kiiddäs vuämšstöözz ij vuäžž äalgasmetteed äalgasvä lddemlää j 4 läâgg 24 §:z mie ldd õõudbu vuämšteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääl ij leäkku panttvuõiggâdvuõd mie ldd lebe jee resnalla välldam oolâs.

5 läâkk

Mäadd kaupšummuš

24 §

Mäaddkaupšemtuâim

Õõu dpeä lnn 4 §:st ceälkkum sâmmilõ žže vuei tet u vdded vuöss'sâajest jeälstem väaras taarbšsem toont se sttuõ lljeeja jeänmõsân 5 hehtaar tääl. Tõn ij vuäžž jee rab šioğg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmaķpaai ki

oolgpeälla. Jee rab veä rest vuei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeä lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuämšstamma tallu vuei tet u vdded lää ssmäâdd, vuässöözz da vuõiggâdvuõdid, jös lij vuei nnmest, štõ tõk liä taarblaž luâdjie llemvue j j ha rjttumušše, leša ij jeänab ko mâi d puäžžtääll lää j jjest da luâdjie llemvue kklää j jjest šiot'tteet. Sâmmilõ žže da 6 §:st ceälkkum pörğgmid vuei tet uccpörğgmuužž väaras u vdded še mäâdd.

Õõu dpeä lnn 1 momenttist ceälkkum tääl ij vuäžž u vdded kuâhtsa lebe mäņņgsa õ htseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääl väaras vuei tet vuâddeed juâkklää j jjest (604/51) ceälkkum ää nnmenvuõiggâdvuõtt jue k k päikka nuu bb tääl se st (tl. vuõiggâdvuõtt šee lled kue 1, jâä tted cõõd, vä ldded cää žž).

25 §

Mâttam vöi ggâdvuõd cäcca

Tääl da lää sssjännam vuõiggâdvuõdâst tâ 1 ko tõt vuâddeet riikk meä ccjännma, lij viõggâst tõt, mâi d lää j jjest (meä rrdööz kõskkraajâst cää žžest da cää žžzi juâggast) 5 §:z da 9 §:z 2 momenttist šiot'teet. Kuä šs vuâddeet mäņņg täällad lebe lää sssjännmed seâmma poodd, tõõi väaras vuei tet rätkkad šiot'tlõs õhtsaž cää ccpäi k k. Vuâddan õhtsaž vuässöözzi meä ireema liä täälai da lää ssmäâddai manttaal. Vuõiggâdvuõtt jeä t seža kuõ škkpäikka u vddu.

26 §

Mäadd äänmuš jee res meä rid

Jös hommum vuämšstöözz jeä t taarbšukku tän lää j j meä rid, vuei tet tõt ää nned luâ d jje llemvue kklää j j, jännampäi kkkjie llemvue kklää j j lebe puäžžtääll lää j j meä rid lebe ää nned tön jee res meä rid jä kktõõlee 1 tön mâi d vuõiggâdvuõdâst luõvted riikk mäddvuämšstöözz da puâttipu htti vuõiggâdvuõdid lij lää j jjest (687/78) meä rruum.

27 §

Mäadd ää nnemplan

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg tuejjeed jijjâs-i mäaddâä nnemplan hõ mmjummu lebe jee res nalla hommum mäaddast, pe ce tâ 1 jös kõõčmest lij päi õõut lebe mâttam 24 §:st ceälkkum tääl lebe jee res vuu vd vuâddemmest lebe 25 §:st ceälkkum vuämšstöözzâst.

Tä 1 ko vuämštööz ää net jee res ko tän lää jji meä ri väaras ijka jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst leäku, tön mie ldd mäht lij jee rben siött tuum, vuöiggädvuött riikk mäddvuämštööz luövted, älgg tät vue ss tän ää ššest se rdded mädd- da meä cctäällministeeria kiöt-töölâm diött.

Plaan siiskâst, raajjmet da mööntöölmin, mäi d tön öötvuöðast älgg jä kkted tön mäid tää rkben meä rreet asetöözâst.

28 §

Mädd oocmuš

Mädd oozzât jännampäi kkkjie llemvue kkkruugäst kii rjin. Oocmööžžâst älgg ceälkkumuš hämmad kää dd jännampäi kkkjie llemver ggoummust da taarbsemest še saa mi sijddsäbbar ceälkkumuš.

29 §

Kaupriäšsmoš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug reäšš tääl, päai k lebe jee res öudltööz kaupsemest oocca di mähss- da jee res luovtemmäinain.

Tääl, vuu vd lebe jee res öudltööz kauphâ dden meä rreet ää nnem meä r mie ldd šöddi ä ntteeja hä dd.

30 §

Kaupphâ dd vä sttmähsemäi gg da korkk

Tääl lebe lää sspäai k kaupphâ dd vä sttmähsemäi gg lij jeänmösan 25 ee kked da jue kkekksaž korkk lij 4 %. Kaupphâ dd lij koorkte mes kuõ htt ee jji ääi j tön räa jest ko kauppke rji lij vuälläke rjtum. Kaupphâ dd vuänöözzi pe rrummuš altteškue det tön mä hsempeei v, mii vuössmösan šädd kuõ t ee jje kee jjest kauppke rj vuälläke rjtemmest. Töõi öödpeäl 24 §:st ceälkkum jee res vuu vdi da vuässöözi peä lest mä hsemäi gg lij jeänmösan 10 ee kked da ekksaž korkk lij 8 %.

Töt vue ss tääl lebe lää svuu vd kauphâ ddest, kää tt i llä uvddum mie rrummu mähsemmäinaivui m veä lggen, älgg mä hssed kauppke rj vuälläke rjtemmen lebe mie rrai jest. Mie rrai gg ij vuäžž lee d vitt ee ed köök kab kaauptuejjeem-peei vest looggeel. Tä 1 ko kauphâ dd vue zz jeä t mahssu kauppke rj vuällkii rjtemmen, älgg tö st mä hssed ekksaž koork 8 %. Tänn kaupphâ dd vue zz vuösmâs

vuänööz da koork pe rjet tön mä hsempeei v, mii vuössmösan šädd koolm mänpäai kee jjest kauppke rj vuälläke rjtemmest.

Kaupphö ddi pe rjemmest, mäausai mäajemmest da korkkluövsvuöd miöttmest tä rkben meä rreet asetöözzi.

31 §

Mäddmetteemtuäi mtööz

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug mäddmetteeminsinöör lebe suu meä rööžžâst mäddmetteemteknikko vuäitt spravdööttâd juäklää jji mie ldd siött tuum mäddmetteemtuäi mtööz, mii kooll tän lää jji viö kkepiijmušše. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt še ra ddjed tän lää jji mie ldd šöddi mäddmetteemtuäi mtööz ä lgge piijjmet.

Riikk mähss mäddmetteemtuäi mtöözzi tuäim-tösmäusaid, möök šä dde tän lää jji viö kke piijâm kee jjest.

32 §

Kaapšummuš

Kauppkii rji raajjmet da vuälläkii rjtemmest da ood hää dd meä rremmest övdööttmužž diött lebe vuämštööz ää rvest šöddâm jönn mut-tâz diött meä rree asetöözzi.

Ko riikk luövât täälaid lebe lää svuu vdit lebe vuässöözzi öhttsaž jännmid lebe vuöiggädvuöðid jee reabnallsem vuöiggädvuöðid tän lää jji mie ldd, tä 1 jeä t jeäkkukku tön, mäi d mäddviör 1 läagg 2 §:st meä rreet luövtempömmi vuöiggân tuöðšte mmest. Luövtempömmjest älgg çuežžad, štö vuäddan tääl lebe jännampäai k vuäžžmušše lij tät lää kkk. Ko oozzât lää jjuärvmužž tõi d tän lää jjest ceälkkum vuäžžmužžid, mäi nn riikk lij tääl lebe jännam luövteejen, ij leäku tarbb çuäi jted çiolgtös ööu dbu vuämšteeja vuämštösvuöi ggädvuöðâst. Tä 1 ko lää jjuärvmužž oozzât näkkam vuämštööz vuäžžmušše, kää t lij öhttuum ju n aârri tallu tön manttaal kaagge 1 lebe mie rrvoudda nu t štö tön vää ldet lokku tön manttaal meä rremmen, alggpuädlaž vuäžžampömmjen heivvai veergla çčanja vuöig-gântuöðštum kopia çiolgtöözâst, käätt se st tuö llai manttaalreknâ stööz.

33 §

Pantvuöiggädvuött

Tääl lebe jännampäi kkk lij panttân kaupphâ dd, tön koork da pe rjemkuuli

mä hssmest kaupraajjâmpeei vest la skkëem õuddvuõi ggâdvuõdin. Hââ dd korkines vuâžžat jee rab riâššâmtää tääl last lebe jânnampâi kest âalgasvâl ldded huâlškâni tõ st, mõõn kuu kkk tõk liâ leämmaš mäâu skânai, tõn po reââd mie ldd nu t mä htt meâ rreet piidi da mäâusai pe rjremmest uvddum lää jjest (367/61).

Mâi d l momenttist kaupphâa ddest šiott'teet, kuâskk seâmmanna tõn hââ dd, mii lij tallu lebe lää ssvoudda uvddum vuâššõzzâst õhttsaž jânnma meâ rruum, da tõn koorck. Hââ ddest koorckines lij seža seâmma õu ddvuõiggâdvuõtt ko mâi d lij šiott'tuum õlmmvuõi ggâdvuõdlaž mäâusaid, mõõkk mâ nne täälain, da tõt vuâžžat pe rjret tõ st, kii pe rjrem poodda lij tääl lebe lää ssvuu vd vuâmšseei.

Kuul korkines vuâžžat jee rab riâššâmtää tääl last lebe jânnampâi kest âalgasvâl ldded huâlškâni tõ st, mõõnn kuu kkk tõk liâ leämmaš mäâu skânai, tõn po reââd mie ldd mä htt meâ rreet piidi da mäâusai pe rjremmest uvddum lää jjest. Tõid vuâžž pe rjred tõ st, kii pe rjrem poodd lij tääl lebe jlââ ssvuu vs vuâmšstei.

Pantvuõiggâdvuõdâst kiddyemrekistra tuejjeem i lmmtõõzzin šiott'teet täâ rkkben laa jjin.

34 §

Tääl kuõskki ooccmuuzž

Jõs riikk lij tän lækka vuâddeja lää jjuârvaam lebe kiddyemää ššest oocjen, ä šškii rjid vuâžžat vuõltteed pã št mie ldd suudâmstoulla, suudâmkkã dd su vddja lebe suudâmstuu l kanslia

35 §

Čuâggasraajjâm- da čää cchuõlltuâi

Jõs riikk lij raajjâm lebe raajtam tän lää jjuâl- la kuuli täälai vâaras čuâggas- da čää žž- huõlltuâjaid, kuulin pe rjret tääl vuâmšsteejast tõt mie rr, mâi nn tääl ä rvv (ko tõt ââ net jijjâz meâ rre) sãtt lee d pãjnam tuâjai kee jjest, jâân- mõsân seža 10 proseent tallu šõddâm kuuli meâ rest. Meâ rr, mii pe rjret, vã sttmã hss- emãi gg lij 10 e kkked da tõn ekksaž korkk nellj proseent. Pe rjremmest meâ rrad jânnam- pãi kkkjie llemvue kkkruug.

Pe rjrummušše da mä hsssem hiãlpuummušše, luõvãsceãlkkmužže da še jee res aa ššid lij ââ nteei vue žzin viõggãst, mii kaupphõõ ddi pirr šiott'teet.

6 lããkk

Tãalai rãã jtõõzz

36 §

Rãã jtõõzz

Vuõiggâdvuõtt'tuâi mm, mâi nn jânnam- pãi kkkjie llemvue kkkruug lãã vtãã luõvtet tän lækka vuãddeel vuãdduum tääl lebe vu vdd lebe tõn vue ss, lij kudttemes. Jânnampãi kkk- jie llemvue kkkruug âlgg miõttãd lãã vv tâ l, ko vuâžžjen lij Aanar kãã ddest jeãlsteja tiudd- vãlddsãž sãmmlãž, kãã tt ij vuãmašt tän lää jju vuãlla kuulli tääl, lebe ko vuâžžjen le čči nõkkam ooumaž, kãã tt ä rbbjeeč luõvteeja. Kããzz-ne jeãr- rsa lãã v sãtt miõttãd pãi tâ l, ko tõõzz liã aabãs pue r veã r.

Õõudpeã lnn l momenttist šiott'tuum rãã jju- tõõzz liã viõggãst 20 ee kkked tõn peei vest, ko tääl last lebe lää ssvuu vdest rajjum kauppkẽ rjj lij vuãlla kii rjtum. Tääl vuâžž kiddyed, rãã jtõõzzi cõõggkanai, jee res vuõiggâdvuõd ko vu vrrvuõigg- âdvuõd tuãkkõssân ja pa nttjed vie lj mä hsssem tuãkkõssân da âalgasmetteed di kaupšed pãkkčuãrvvamkaupin. Jânnampãi kkkjie llem- vue kkkruug vuãtt, kuã ss tõõzz liã aabãs pue r veã r, lueštted luõvãs tääl lebe tõn vue žz tän ceãk- ksest šiott'tuum rãã jjuõõzin.

Jânnampãi kkkjie llemvue kkkruug vuãtt lã htted õu ddlest tän paragraafist riõššum lãã v da tõn luõvãsceãlkkmuuzž kuõskki riõššma mããin, štõ tän lää jju vuãlla kuulli lãinn lebe kaupphã ddvuãžžãam âlgg obbnes lebe pie kkknes mã hssed vã stt koorckines. Jõs tääl vãaras lij miõtt- tum tän lää jju vuãlla kuulli veã kkkvuõtt ij-ka tõn miõttmest leãkku mõõnnã 10 ee kkked, de riõššma sãtt še lã htted mããin štõ ceãlkkum veã kkkvuõtt lebe tõn vue ss âlgg tâ lli mã hssed vã stt rii kkkẽ.

37 §

Jee rab lãã ssmããin

Tã l ko tän lækka vuãddeel mããdd, lããin lebe raajjãmvã kkkvuõd vuãžžãam ooumaž lebe tõt, keãzz suu tääl lebe tõn vue žz vuãmšstõs- lebe vaaldšemvuõiggâdvuõtt lij serddjõõvvãam lebe, jõs sij liã jããnbõs, ij-ka õhttkaan see st leãkku koolm ee jju se st põõššinalla jeãlstam tän tääl last, jânnampãi kkkjie llem-vue kkkruug vuãtt meã r- reed tâ l štõ tääl lebe vuu vd kuõskki riikk vuãžžmuš, riikk lãinn lebe veã kkkvuõtt âlgg mã hssed mããusat. Jõs veã kkkvuõd miõttmest lij

mõõnnâm 10 ee kked, veä kkvuõd jeä t vuõittu meä rreed mä hssed mäausat.

Kaup- da veä lggkii rjida veä kkvuõdi miõttmuuzž kuõskki riäššmid älgg vä ldded mäinn nu t ko l momeent šiõtt'tõõzzin lij ceälkkum. Kaup- da veä lggkii rjid vuei tet vä ldded mie ldd (vuäžžam luõvasceälkkem di kaup- da läinnmäänain moštebe suäppum säkkkoorki meä rreem vaa rin) še jee res mäainaid, mõök kue skke tääl lebe vuu vd äänmuuzž, vuäžžmuuzž pe rjjem staanmuuzž, lään äänmuuzž di taarblossän kiõccum jee reab mäainaid.

7 lääkk

Vuäžžmuuzži pe rrummuš

38 §

Kaupphõ ddivuäžžmuuzži da läänai luõvasceälkkmuš

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt 36 da 37 §:st šiõtt'tjummu lää ssen asetõõzzâst tää rkben šiõtt'tummu vuäddõõzivuõi m meä rreed tän lää j j vuälaz riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzž da riikk lään mä hssed mäaust pie kknnes lebe obbnnes õhttân lebe mänggen pie kkest, jös veälglaz lij riikkâst määd vää ään lebe lään oocmen ouddam vääžnai sõõ jin puäst lebe mudoi mõõntõõllâm ploottai nalla, luõvtâm tääl pie kknnes lebe obbnnes lebe i llä jä kktõõllâm 61 §:st ceälkkum plaan lebe jös tääl lij jouddam kaupšed äalgasvä lddemtuäimin. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt asetõõzzin tää rkben šiõtt'teem vuäddõõzivuõi m meä rreed kaupphâ ddivuäžžmuuzž da lään tä lsi vä st mähssemnalla še tä l ko veälglaz i llä jä kktõõllam kaupphâ da veä lggkerjja pijjum jee res mäainaid.

Pe rjjemnallsem l momenttist ceälkkum riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzžid da riikk läänid vuäžž pe rjjed jännampäi kkkjie llemvue kkkruug lääglaz riäššmid vuäddeel äalgasmetteel tõn po reädin ko mii lij piidi da mäausai pe rjjemmest äalgasmetteel uvddum lää jjest šiõtt'tuum. Tän lää jjest ceälkkum riikk kaupphâ ddivuäžžmuuzži da riikk läänid mäaus kooi mähssempei v v lij mõõnnâm, vuäžž pe rjjed ceälkkum po reäadin jee rab riõššämtää.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuäitt uvdded õuddlest teäd tõ st, šäddtvu tuäim kee jjest riikk lään lebe kaupphâ ddivuäžžmuuzž luõvasceälkkmuš lebe veä kkvuõd vä stt pe rrummuš.

39 §

Veä kkvuõdi vä sttpe rrummuš

Tän läkka vuäddeel uvddum veä kkvuõd vuei tet pe rjjet obbnnes lebe pie kknnes vä stt rii kke, jös:

1) veä kkvuõtt lij miõttum puä st vuäddõõzivuõi m;

2) veä kkvuõd vuäžžij lij ouddam vääžnai sõõ jin puäst teädaid, mõök liä vaikkam veä kkvuõd miõttmušše lebe mähsmušše lebe mudoi lij leämmaš ploottai;

3) veä kkvuõd vuäžžij lij juõkkum tääl viid ee j j se st veä kkvuõd vuäžžimest;

4) veä kkvuõd vuäžžij lij viält'temes veä rtää loopptâm tuejjummuuzž, mõõn vääras lij vuäžžam tuärjjoõzz lebe uu ccääm tõn viid ee j j se st veä kkvuõd mäaimõs lebe, jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum teä ggvue zz mä hssmest;

5) veä kkvuõd vuäžžij lij kaupšam tuärjjummu vuämštõõzz viid ee j j se st veä kkvuõd, lebe jös veä kkvuõtt i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum mähsvue zz mä hssmest;

6) veä kkvuõd vuäžžij i llä jä kktõõllam veä kkvuõtriäššâm jee res mäainaid.

Jälstempõõrt vääras miõttum veä kkvuõd vuei tet veäl še tä l pe rjjed vä stt, jös tuärjjummu põrttâst jiočc veä kkvuõd vuäžžij lebe suu vuõiggädvuõd vuämštteejes ij leäku jeälstam uu ccämõsân 10 ee kked veä kkvuõd miõttâm.

Veä kkvuõd ij vuäžž mie rreed vä sttpe rjjed teänab mäñña tõst ko 10 ee kked lij mõõnnâ veä kkvuõd miõttmest. Pe rjjemnallsem veä kkvuõd vuäžž vä ldded tõn täälâst, mõõnn vääras tõt lij miõttum, seämma õuddvuõiggädvuõidin ko tääl mõõnni õlmmvuõiggädvuõd läz mäausain šiõtt'teet. Pe rjrummuš vuäžž tuejjeed piidi äalgasväl lddmest meärruum po reäadin.

40 §

Luõvasceälkkmuš- da mäññemkoork Mahssu meä rruum veä kkvuõdi, kaupphâ ddivuäžžmuuzži da läänai luõvosceä lkkemkoorkâst da mäññamma mähsvue zzid mähssem koorkâst da tõõ pe rjjemmest šiõtt'teet asetõõzzin.

41 §

Kaupphâ ddivuäžžmuuzži da läänai koorki ta rkkummuš

Tääl, lää ssvuu vd lebe vuässõõzz kaupphâ ddivuäžžmuuzž da läänai ekksaz koork vuei tet ta rkked

ääjmösân kuudâd lännee ij aalgâst looggeel jeän-
mösân kuoi htt proseent mäŋŋa lään vä lddemest
aalmilaž korkkttää zvest šöddâm muttsid va steel.

8 lãåkk

Saa 'mi aa 'šši hãi 'ddmuš

42 §

Sijddsååbbar

Njauddâm da Njållem-Keväjââu r siidâst
ââ net sijddsååbbar õout vuâra ka lndaree ijjest.
Lââ sseen vuei tet ââ nnet pâ ilmeâr'saž
sijddsååbbrid nu t mähtt jiočč sijddsååbbar riâšš
lebe sää msuâvtõs lebe õuddooumaž vuâinn, štõ
tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'ccmõsân 10 j iidâst
jeälsteeja jionstemvuõiggâdvuõittne kked tön tatta
i lntemmes ää šš kiõttõõllâm vääras.

Sijddsååbbara kãččmest šio't'teet tää r'kben
asetõõzzin.

43 §

Vuässõõttâmvuõiggâdvuõitt da riâššõmvä ldd

Sijddsååbbrest vuäžža aa ššin riõššâd sãbbra
noorrõõttân vuõrãsoummu, kook põõššinnalla jeãls-
te siidâst da sij pie llkuei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõl-
lâm vuãlaž ä šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid
da vuõiggâdvuõidid, lij su 'st tãn ää šš peã lsest
vuõiggâdvuõitt vuässõõttãd sãbbra da vä ldded
saakkvuãr.

Sijdsååbbar lij riãššamvããldlažtã 1, ko pãã i'k
ã lnn liã 15 tiuddekksa sãmmlla lebe sij pie llku-
eim, kook jeãlste põõšši nalla siidãst.

44 §

Sijddsååbbrest kiõttõõllâm ää šš

Sijddsååbbrest kiõttõõllãt:

1) esitõõzz da ceãlkkmuužž saa mi jie llem-
vue ijjid da jeãllmõõžžid kuõski kookkaskue 'ddi
lebe vuãdjuurdlaž aa ššin;

2) sää msuâvtõõzz vuãzzlai da vää rrvuãzzlai
va lljummuš; da

3) vaall'lu 'vddkãã 'dd va lljummuš saa mi õht-
sãz õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijddsååbbar vuãitt u 'vdded 1 momentti 1
sãã jest ceãlkkum aa ššid še sää msuâvtõ šše kiõt-
tõõllâm vääras.

Sijddsååbbar vuei tte noorrõõttãd še õhttsãž
sãbbra sããrnõõttãd da riãssãd 1 momenttist ceãlk-
kum kuhttu siid õhttsãž aa ššin.

Vaall'lu 'vddkãã 'dd älgg va lljeed uu 'ccmõsân
kutt mããnpããi õu 'ddel ko õuddoummu õodđ
tuãimmpããi älgg.

45 §

Sããmsuãvtõõzz

Sijddsååbbrest kiõttõõllãm aa šši valmštõõll-
mest da sijddsååbbri riãššmi viõ kke piijjmest
ã nne huõl Njauddãm da Njã llem-Keväjãâu r
sijidi sãã msuãvtõõzz. Sãã msuãvtõõzzi tuãjjan lij
u 'vdded celkkmuužžid ve r'gõoummuid 44 §:z 1
momeent 1 sãã jest ceãlkkum aa ššin tã 1, ko
ãã ššest lij kiirãs jeã t-ka sijddsååbbar vuõittu
kãččad ää šš kiõttõõllãd. Sããmsuãvtõõzz vuei tte
lãã sseen u 'vdded ceãlkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue llkẽãmp-
ooccmuužžin;

2) mããddvuãžžãnooccmuužžin;

3) sãã 'mtããlai luõvtemlãã 'vin;

4) sãã 'mvuu 'vd äã 'nnmest; da

5) jee 'res seãmmanallšem aa ššin, mõõk tã lsi
kuãskke saa mid.

Kuhttze sãã msuãvtõõsse va lljeet koolm
ka lndaree ij äãjas nellj vuãzzla da vuãzzlaid
kuõi htt vää rrvuãzzla. Vuãzzla da vã rrvuãzzla
ã l'gã lee d 43 §:st vuõsmãs ciãlkãst ceãlkkum
oummu. Kuhttu sãã msuã saaggjãã 'dteejen lij
saa mi õuddooumaž.

Sãã msuãvtõõzz vuei tte noorrõõttãd še õhttsãž
norro 'sse, ko 'st kiõttõõllãt saa mi õhttsãž aa ššid.

Sãã msuãvtõõs lij riãššamvããldlaž tã 1, ko pããi
kãã lnn lia saaggjãã 'dteei lãã sseen kuõi htt
vuãzzla lebe vää rrvuãzzla.

46 §

Õuddooumaž

Saa mi õhttsãž aa ššid hãi 'ddad da saa mi õudl-
tõõzzid kãã 'cced vuei tet va lljeed saa mi
õu 'ddooumaž, koonn tuãimmpãã ij lij seãmma
ku kãã ko sãã msuãvtõõzz

vuãzzlain. Sãã msuãvtõõzzi õhttsãž sãã bbar
va lljad saa mi õuddooumže vää rroummu, kãã tt
hãi 'dd õuddoummu tuãjãid tã 1 ko õuddooumaž ij
vuei t lebe son lij cõglvaž. Õuddoummu tuãjãin
šio't'teet tää r'kben asetõõzzin.

Õuddooumaž da suu vää rrooumaž älgg lee d
4 §:st ceãlkkumnallšem ooumaž, jeãlsted
sãã mvuu 'vdest, siõltteed sãã mkiõl da kãã tt lij
tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

Vaall'lu 'vddkå 'dd

Kuhttuž sijddsååbbar va lljad 3 vuazzla jijjâz siijd vaall'lu 'vddkådda da sijjid jue k'kežže jijjâz vää 'rroummu õuddoummuvaal tuaimtem vääras. Vaall'lu 'vddkåå 'dd vuazzlõžen da vuazzlai vää 'rroumžen vuei tet va lljeed pâi tøn siidâst põõssi nalla jeälsteeja da tuõjju tuõttâm ooumaž. Vaall'lu 'vddkåå 'dd norrâ tte õõutsâjja va lljeed kõskstez vaall'lu 'vddkåå 'dd saaggjåå 'dteei da vää 'rrsaaggjåå 'dteei, vaall'lu 'vddkå 'dd vuei tte tuaimmad še juakkõssân, mõõkk liâ riõssâm-väädla koolmin vuazzlain.

Vaall'lu 'vddkåå 'dd tuâjain šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

48 §

Õuddoumažvaal

Saa 'mi õuddoumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st jä k'ket jeänbösvaallnäâ 1. Ee 'vdken pijjmest da vaal tuaimtemmest šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vaalin liâ jionstemvuiõggâdvuõdla Aanar kää 'ddest jeälsteeja tuuddväädla sää 'm da sij pie llekuei mez. Jiõggkii 'rjteeja, sie 'brkå 'dd da sää 'm parlamentt âl gg taarbsemest u 'vded taarblaž teâdaid vaall'loogtõõzz tuejjemeem vääras. Juõ k'kkast Aanar kää 'ddest jeälsteeja säämm-last da suu pie llkuei 'mmstes lij vuõiggâdvuõtt ta 'rkkeed vaall'lååggõõzz.

Õuddåumažvaalâst šâdd va lljummu tõt ooumaž, kää 'tt lij jeänmõs vuâžžam jionid kuhtu siid jionid õ 'hte la 'skeel. Jõs jionid leä 't vuâžžum seamma jiännai ä šš ra tk'keet seamma jionmie 'r vuâžžam oummu kõõsk vue 'rbin. Vaall'lu 'vddkå 'dd nâänasm tâ 'lsi vaali mâŋŋa ââ 'nem sâbbrest vaall vaalpâ 'rddkëe 'rjid vuâddeel vaall puätti..

49 §

Vaa ll'v 'vddkåå 'dd riâššmest veinnmuš

Vaall'lu 'vkåå 'dd riõššma vuâitt 48 §:n 2 momentist ceälkkum ooumaž ooccâd muttâz vuâddeel tõõzz, štõ riâššâm neeu 'rad suu vuõiggâdvuõdâz lebe tõt lij sõddâm

puäst po 'reâdin lebe tõt lij mudoi lää 'jj vuâstta. Veimmmuš âl gg raajjâd keerjlaž nalla Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuõi tte 30 peei 'v kee 'jjest tõ 'st, ko vaal puâd lij uvddum õlmma. Muttâz ooccmest jä k'ktõolat mudoi, mâi 'd muttâzooccmest vaaldšemaa ššin uvddum lää 'jjest (154/50) lij šiõtt'tuum.

50 §

Riõššmest teâdtummuš da tiâtanvuâžžmuš

Säämmli k'iočcât vuâžžam sijddsåbbar lebe saa 'msuavtõõzz riâššmest lebe vaal sõddmest teâd tâ 'l ko riâššâm lebe vaall'sõddmuužž kuõskki pâ 'rddkëe 'rjj täävtõs lij pijjum vuei 'nnemnalla Aanar kää 'dd i 'lmmtõstau lle lebe saa 'mi õuddoummu kontra, Riâššmuužž da vaali puätti vuei tet lâä 'ssen veäl u 'vded älmmsa še pâi k'kkåå 'ddest aalmilaž keâzaa 'test, jõs sijddsåbbar nu 't reâšš. Kuâss riâššâm kuâskk pâi õõut säämmli, tiâtanvuâžžmuš lij sõddâm tâ 'l, ko riâššâm lij uvddum tân ooumže tuõdstõlaž nalla.

51 §

Riâššâm kuddtemesvuõtt

Saa 'mi sijddsåbbar ja sää 'msuavtõõzz riâššma vuâžž sää 'mvuu 'vdest jeälsteei tuudekksaž säämmilaž lebe suu bie 'llekuei 'mm lebe sää 'msuavtõõzz vuâzzlaž raukkâd muttâz Sää 'mjânnam läänvuõiggâdvuldâst, jõs riâššâm lij sõddâm puäst po 'readin lebe jee 'resnalla lij lää k'ked vuâstta. Seämm vuõi 'ggâdvuõtt lij tõ 'st, keän vuõi ggâdvuõd riâššam neeu 'rat.

Muttâz ij seža vuâžž raukkâd nâkkam riiâššma, koot se 'st tuõ 'llai ceälkkmuužž ve 'rõgnekka, jõs ceälkkmuš ij õõon ve 'rõgnee k'k.

Muttâz âl gg raukkâd 30 peei 'v se 'st tõ 'st ko riâššmest lij teâdtum. Mudoi muttâz raukkmest jâkkted tøn mâid lij šiõtt'tuum lää 'jjest, mii kuâskk muttâz raukkâm vaaldšemaa ššin (154/50).

9 lååkk

Jeä 'resnallšem meä 'rrõõzz

52 §

Peäld rai 'vvjummuš

Peäldrai 'vvjummuužž mie 'räiggsaž räâ 'jtum-must uvddum lää k'k (1381/91) ij kuõsk nâkkam rai 'vvjummuužž, mõõnn vääras lij miõttum läinn lebe veä k'k'vuõtt tân läkka vuâddeel lebe koon vuâddean lij tân lää 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sâjja vuâddeel uvddum låå 'pp.

53 §

Puâžžskääd

Tân lää 'jjest ceälkkum tääl lebe vuu 'vd vuâmšteejast ij vuei tet vuâžžad ko 'rvvõõzz puõc-cui tuejjeem skääädain.

54 §

Kááddlaž- da ceerkavlažpiidd

Riikk ij taarbâs mä hssed kááddlaž- da ceerkavlažpiidd tän lää'jj mie ldd ho mmjummu tääl lebe vuu'vd puättjin tön ka'ndaree'jjest, kuäss vuämšstõs lij šoddâm mädd- ja meä'cctäällministeeria vaaldšem vuälla .

55 §

Viõ kkepiijjâmve r'g'gnee k'k

Mädd- ja meä'cctäällministeria, Sää'mjânnam jânnampäi k'k'jie llemvue k'kkruug, mädd- ja meä'cctäällministeeria teättsluužpkuvddlõs, Aanar kää'dd jânnampäi k'k'jie llemver g'g'nee k'k' da meä'cchaltõs kâdde tän lää'jj viõ kkepiijjâm. Meä'cchaltõõzz Pâj- Sää'mjânnam luâdhâidvuu'vdd kâdd riikk mäaddai da čaa'z'zi kâ'ddmest saa'mvuu'vdest da tõi'd kuõskki lää'jjest ceälkkum jee' res tuaimain. Mädd- da meä'cctäällministeria vuäitt taarbšemest u'vdded tää'r'kab mie'rõõzzid mõontõolmin, mäi'd jä k'ktõlat tön lää'jj viõ kkepiijjimest..

56 §

Kuullmuš

Riikk da kää'dd ver'g'g'nee k'ki kiõttõõlâm vuâlaž 44 §:st moment 1 sââ'jest ceälkkum aa'ššin ver'g'g'nee k'k' â'lg'ga va'r'jed saa'mi sijddsâbbara da säämsuâvtõõzzid vââjlažvuõtt ceälkkmuužž ouddmušše. Ceälkkmušraukkuuš vuâžžat vuõltteet saa'mi õuddooumže, koonn âlgg kâččad sää'msuâvtõõzz õhtsaž norrõ'sse ää'šš kiõttõõllâd. Jõs sijddsâbbar i'llä serddam ceälkkmuužž ouddmuužž sää'msuâvtõ'sse, âlgg õuddooumaž kâččad še sijddsâbbar ää'šš kiõttõõllâd.

Palggsi õhtõ'sse da päikalaž palggsid âlgg va'r'jed vââjlažvuõtt celkkmuužž ouddmušše nâkkam puâžžtâäl kuõskki aa'ššin, koin sätt lee'd jõnn pri'meâr puâžžhâidmušše.

57 §

Kuuli ko'rvvummuš

Sää'msuâvtõõzzi sääbbarpää'lk, mä'tk'kkuul da jee' res kuul ko'rvveet sää'msuâvtõõzz saaggjää'dteeja, vuâzzla da piissra mäddtâäl õõudâsviikkâmfondi tie'g'gin nu't mähtt mädd- da meä'cctäällministeria tää'r'kben meä'rrad.

Sää'm õuddooumu tuâjast määu'set pää'lk da kuuli korvvõõzz riikk täällarvõõzzâst pirree'jji čuâi'jtem mie'r'rtie'g'gin nut mähtt Säämjânnam läänhalltõs jee'rab meä'rrad.

Vaall'lu'vddkää'dd sääbbarpää'lk, mä'tk'kkuul da jee' res kuul ko'rvveet riikk täällarvõ'sse pirree'jji vä'lddem mie'r'rtie'g'gest mähtt sizz-aa'ššiministeria tää'r'kben meä'rrad.

58 §

Väärai âânnmuš

Mäddtâäl õõudâsviikkâmfonda vääraid vuei'tet tön lää'ssen, mäi'd tõi' äâ'nnmest šio't'teet, äâ'nned pue'ttinallšem tän lää'j'kee'jjest šoddâm mõõnnmuužžid:

- 1) mäadd da jee' res vuämšstõõzz vuâsttmušše;
- 2) hommum vuämšstõõzz hâidmušše da teevvumušše;
- 3) lääintummušše da tön kuõskki mõõnnmuužžid;
- 4) veä k'kvuõdid;
- 5) riikk raajtem tuâjaid;
- 6) riikk raajtem čuõkkui teevvumušše;
- 7) 7 §:z 2 momentist ceälkkum riikk vuâzz- lažvuõi'tte;
- 8) sää'mvuu'v õõudâsviikkmužž kuõskki tu'tk'kõõzzi da čio'lg'tõõzzi raajjmušše;
- 9) uccpõrggi da uccpõrggen ju'rdjeei škoo- u'ljummušše; di
- 10) k'iõl joortemtuâjain šõddi kuulid.

59 §

Riikklääinai jiõččvâlddsaz veä l'g'g'šio'ttõõllmuužž õudltõõzz

Põõšši ekonomalaž vaiggâdvuõdid jouddam lääinvuâžž'i ekonomalaž vue'jj heâlpeem diõtt vuei'tet tue'jjeet riikklääinai da riikk kaupphâ'ddvuâžž'muužž'i jiõccvâlddsaz veä l'g'g'šio'ttõõllmuš, jõs lij vuei'nnmest, štõ veä l'g'g'šio'ttõõllmuš pohtt äâibâs jõnn pue'rõõzz lääinvuâžž'i ekonomalaž vuâkka. Jos sâmm'lõõze lij miõttum riikkläinn tän läkka lebe luâdjie llemvue k'kläkka lebe puâžžtâäll'läkka vuâd'deel da täin laa'jjin ceälkkum jie llemvue k'ktue'jjummužž vääras da jie llemvue k'ktue'jjummuš lij loopptum, veä l'g'g'šio'ttõõllmušše vuâžžat ä'lg'ged päi'tâ'1, jõs lääinvuâžž'i põõrt jeä't vuõittu jee' res nalla staanâd. Mäi'd õõudpeä'lnn šio'ttõõlõlât, ij cõõgg miõttmuužž u'vddem põrggi saneerammuužžâst uvddum lää'jj (47/93) 97 §:st lebe privaatooumu veä l'g'g'šio'ttõõlmest uvddum lää'jj (57/93) 78 §:st ceälkkum mõõntõõllmest.

Jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmuš vuäitt kuöskäd tän läkka 76 §:st ceälkkum laa jiid, luâjie llemvue kkläkka, puäz3tääll'läkka, puäz3pörttääll'läkka, jännampäi kkljie llemvue kkläkka da mäddtääll'läkka vuäddäam riiklääinaid da -vuäz3zmuuz3id.

Jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmest suäppum veä lögköskkvuöttmäainai muttâz kuäs kke še tuäkkeeja da jeärraz vie lj ooläs välddam oummu seämma ko kuälmad oummu tööi söö'ji ko kööčcmest lij suu vuämšstözzâst, kââ'tt lij pijjum lääin ääsktumšen nu't mäht asetöözzâst tää r'kben šiött'teet.

Veä löggsiöttöollmuuz3 jee 'res öudeltöözzin šiött'teet tää r'kben asetöözzin.

60 §

Veä löggsiöttöollmuuz3 vue jji

Jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmuuz3âst riiklääinai da -vuäz3zmuuz3i vä'sttmä hsemääi'j vvei tet köö k'keed, koorik vue leed da miöttâd vuänöözzi da kooriki mä'hsmest mähssluoväsvuödid nu't mäht asetöözzin šiött'teet. Mähssluoväsvuödid lääin vuänöözzid ij šeza vuäz3z miöttâd jee 'res vue zzin ko lääinai kâu'nnâäsktös lebe lainnu likstös- lebe seämmanallšem tuejjummuuz3âst uvddum tuäkös stäään peäggatum- mu vuänöözz mähsmuuz3. Päi aabäs lossäd veä'rest läinnäi'j vvei tet jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmest köö k'keed päi 1 14 §:z 1 momenttist ceälkkum ääi'j.

Jös seämma lääinvuäz3zja korktuärjjös- lebe jee 'res vie lj miöttâm vie lju'vddi jiâ'pie l'sest tuött veä löggsiöttöollmušše, riiklääinai da -vuäz3zmuuz3i jiöccvälddlaž šiöttöollmušše vvei tet ä lögged päi tâ 1, jös töözz läi jee 'rab veä'r da riiklääinai da -vuäz3zmuuz3i vvei'ss oocci pukin vie ljin lij šuu'rab asetöözzin šiött'tuum mie'ired.

61 §

Čiölg'töözz da plaan

Öuddel jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmuuz3 lääinvuäz3zi ekonomalaž vvei'jjest älgg cuäi'jted ääsklaž čiölg'tös da raajâd plaan töi'n tuäimin, mäâivuöi'm lääinvuäz3zi pörngmuš, tâ 1 jös näkam tuejjummuuz3 lij riiklääinain tuärjjum, da ekonomalaž vvei k'k raaveet. Veä löggsiöttöollmuuz3 öudltössân lij töt, štö riikk, lääinzvuäz3zi da veärrâmstrooitel vuälläkee'rjete suäppmuuz3 töin tuäimin möökk läi mie'idd plaanâst.

Suäppmuš suöppai töözz kuulli lääin veä lögge'rjijmään da riiklääinast uvddum ce-

älkkmuuz3 määinaid tööi vvei'zzi peäl'n ko töi'n lij suäppum. Suäppmušše kuulli riikk kaupphä'ddvuäz3zmuuz3i suäppmuuz3 mie'idd mä'hsemnalla söddâm määusaid vuäz3zät pe'rjred jee 'res riässämtää 32 §:z 2 momenttist šiött'tuum naa livuöi'm.

62 §

Veä löggsiöttöollmuuz3 jöskkmuš

Jös lääinvuäz3zi ei jää k'ked 61 §:st ceälkkum plaan lebe suäppmuuz3, töi'd vuäddöövâm jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmuš vvei tet meä'ired jöskkâd asetöözzin tää r'kben šiött'tuum naa livuöi'm da vaiktöözzivuöi'm.

Jös lääinvuäz3zja näâneet pörnggi saneerammuuz3âst uvddum läkka vuäddeeja saneerammuš-programm lebe privatoummu veä löggsiöttöollmušše uvddum läkka vuäddeeja mähsemprogramm, 61 §:sse vuäddeeja jiöccvälddsaz veä löggsiöttöollmuš jäskk. Suudâmstuu 1 älgg programm näänemmen vuämšed jöccvälddsaz veä löggsiöttöollmušše sizzkuulli lääin da vuäz3zmuuz3 veä löggsiöttöollmuuz3tää.

63 §

Muttâz oocmuš

Jännampäi kkljie llemvue k'kkruug tän lää'jjest ceälkkum ää'sšest tuejjääm riäššma vuäz3z ooccad muttâz veeineel jännampäi kkljie llemvue jji veinnamlu'vddkâdda 30 peei'v se'stön peei'v räâ'jest, kuä'ss veinni lij vuäz3zam teäd riäššmest.

V einnamkii'rjj vvei tet 1 momenttist ceälkkum šöddmuuz3âst tuäimted še töözz ve'rög'ooumže, koon riäššma muttâz oozzât, di tön älgg vuöltteed veinnâmki'rjj de ää'sšest nârrjam ä'sškee'rj da ceälkkmuuz3âz muttâzoocâmve'rög'nekka.

Ööudpeä'inn 1 momenttist ceälkkum veinnamlu'vddkââ'dd 36, 37 da 38 §:st peäggum ää'sšest ouddam riäššma vuäz3z ooccad muttâz veeineel päâjmös vaaldšenvuöigädvuöi'te tön po'reädin ko mä'd muttâzooccmest vaaldšemaä'sšin u'vddum lää'jjest šiött'teet. Jee 'res peäggatummu veinnamlu'vddkââ'dd tän lää'jjest ceälkkum ää'sšin ouddam riäššmid vuäitt ooccad muttâz päi tâ 1, jös päâjmös vaaldšenvuöigädvuött meätt veinnamlââ'v. Lää'vv vvei tet miöttâd päi tâ 1, jös lää'jj suävtöölâm diött jee 'res seämmanallšemaä'sšin lebe vuöigädvuöttpraktiikka ööutnallšenvuöid diött lij veäznai, štö ä'sš

viigat pääjmös vaaldsemvuõiggadvuõi tte rä tkk-
eem väaras lebe lää v miõttmušše lij jee res lossäd
veä r.

64 §

Riäššmi mäüus

Tän läkka vuäddele uvddum riäššmin pe rjet
mäüus nu t mäht mäüusai pe rjemmet jee rab
šiõtt'teet lebe mie rreet. Jännampäi kkie ll-
emvue kkkruug riäššâm lij šeža mäüustemmes.

65 §

Tää r'kab šiõtt'tõõzz, meä r'roõzz da vue k'kõõzz

Tää r'kab šiõtt'tõõzz tän lää j'j viõ k'kepiijmest
uu det asetõõzzin.

Mädd- da meä c'täällministeria vuäitt u vded
tän lää j'j da tõõzz vuäddeõvvi asetõõzz tää r'kab
meä r'roõzzid lääinai, veä k'kvuõdi da jee res tän
lää j'jest ceälkkum õudltõõzzi miõttmest. Mädd-
da meä c'täällministeria nâänat še kaup- da
veä lgg'ke r'jvõõ j'id, ooccam- da riässâm võõ j'id
da jee res tän lää j'j viõ k'kepiijmuužž diõtt taar-
blaž vâä j'j da mõõntõõllâm nâä llvue k'kõõzz.

10 låakk

Viõ k'kepuättmuš- da serddšiõtt'tõõzz

66 §

Viõ k'kepuättmuš

Tät lää k'k puätt viõ k'ke 1. pei v k'iddmannust
1995.

Täin laa j'jin kâä mtet p'rggmannu 24. pei v
1984 uvddum säämlää k'k (611/84) tõõzz mâḡḡa
tuejjuum muttsivuõi m.

Õuddel tän lää j'j viõ k'kepuättmuužž vuei tet
ä lgg'ed tön viõ k'kepiijjuužž väaras taarblaž tuäi-
mid.

67 §

Serddjõõvvi vuämšstõs

Kâä mtummu sää mläkka da jee res õõudbu
sää mlää j'jšiõtt'tõõzzid vuäddele hommum vu-
ämšstõs , mõõnn âänmest ij õuddel tän lää j'j
viõ k'kepuättmuužž leäkku meä rruum lebe kâä tt
sâdd luovâs ceälkkum lää j'jšiõtt'tõõzzid vuäd-
deja âänmeä rin, lij hommum tän lää j'j
meä rid.

68 §

*Mättam õõudbu lää j'jšiõtt'tõõzz vuälla kuulli
tuäim da vuõiggadvuõttkõskkvuõd*

Saa mi jeälstâä tmest uvddum lää j'j (273/55)
da saa mi määdšiõttõõllmuužž (593/69) da
kâä mtummu sää mläkka vuäddeja riikk da veär-
râmstrooitel vuäžžmuužž vä sttmä hsemäai j da
koork da jee res mäainai peä lest jä k'ktet tän lää j'j
viõ k'ke pue t'temen šiõtt'tõõzzid da tõi d
vuäddeja suäppumušmäinad, mõõk le j'je vi-
õggâst. Mâḡḡa tän lää j'j viõ k'kepue t'temest šõddi
peäggum sää mläkka vuäddeja vuäžžmuužž
vä sttmä hsemäai j, koork da jee res mäainai
peä lest jä k'ktet nu t še ceälkkum lää j'j mäainad.

Tän lää j'j viõ k'ke pue t'tmen viõggâst leämmaš
šiõtt'tõõzzid jä k'kted nu t še tõi aa šši peä lest,
mõõk še mmuõi ko lle 1 momenttist ceälkkum
viõ k'kepiijmušše da koin jeä t tän låaggast jee res
nalla šiõtt'tukku. Ceälkkum kuäsk še riikk
piiddluovâsvuõdid da mähssheälpuumužžid,
riikk raajtem tuajaid da täälai rää j'tõzzid. Täälai
luovtemlää v da rää j'tõõzzin luovâsluäštmmužž
vui tet õõudpeä lnn ceälkkum lää j'jšiõtt'tõõzzin
moksteel miõttâd 36 §:st šiõtt'tuum mie ldd da
tõ st šiõtt'tuum mõõntõõlm jä k'ktõõleel. Mutta-
zoocmuužž peä lest jä k'ktet suävtõõvi vee zzin,
mäid 63 §:st šiõtt'teet. Asetõõzzin vui tet u vded
ceälkkum lää j'jšiõtt'tõõllmuužžâst jee resnallsem
mõõntõõllâm nâä llšiõtt'tõõzzid.

69 §

Õõudbui lääinai riikkveärâm da häiddpää l'k

Õuddel tän lää j'j viõ k'kepue t'tem miõttum
68 §:st ceälkkum lää j'jšiõtt'tõõsse vuäddele miõtt-
tum lääinai riikkveärâm da läinnhäiddkuuli
ko r'vvõõzi peä lest jä k'ktet meä r'roõzzid da tõi d
vuäddele uvddum meä r'roõzzid da tõi d
vuäddeja suäppumušmäinad, mõõkk le j'je
viõggâst ko tät lää k'k pue di viõ k'ke.

70 §

Õõudbu pantvuõiggadvuõd

Õõudpeä lnn 66 §:st ceälkkum lää j'jšiõtt'tõõsse
vuäddele kaupšum tääll lebe vu vdd, mii lij tän
lää j'j viõ k'kepue t'tem panttân riikk kaup- lebe
kaupphäddvuäžžmuužž da tön koork mä hsmest
tön räjjja ko vuäžžmužž lij loopp räjjja mahssum, lij
veäl-ki seämma mäainavuõi m panttân ceälk-
kum vuäžžmuužž mä hsmest.

Tääll lebe vu vdd lij panttân tän lää j'j vi-
õ k'kepue t'tem poodd viõggâst leämmaš lää j'j

šiott'tõ'sse vuâddeel še 1 momentist ceälkkum lää'jjišiot'tõ'sse vuâddeeja nõkkam kaup- da kaupphâ'ddvuäžžmuužž mähssmest koor- kines, kää'tt lij söddâm mænna tän lää'jj viõ kkepue'ttemest lebe koonn panttvuõiggâdvuõdâst ij leäkku tuejjuum õuddel ceälkkum äi g'gpoodd ilmtõõzz su'vddja (koonn ä šš kuäskk).

Õoudpeä lnn 1 momentist ceälkkum lää'jjišiot'tõ'sse vuâddeeja kuullvuäzzõõzz da tõi koor- ki mä'hssmest lij tääll (koonn ä šš kuäskk) lebe vu'vdd panttân nu't mäht 1 da 2 momentist šiott'teet.

Tä 1 ko tääll lebe vu'vdd lij panttân 2 momentist šiott'tummu nalla, de jännampäi k'kjie llem- ver g'gooumaž älgg su'vddja (koonn ä šš kuäskk) i lmmtõs pantvuõiggâdvuõd kuõskki mie'rkkõõzz tuejjeem väaras Kiddjemrekistra. Ko vuäžžmuš lij puk mahssum, älgg jännampäi k'kjie llemkrug vuõltteed i lmmtõs su'vddja (koonn ä šš kuäskk) štõ tääll lebe vu'vdd lij luovâs panttveärrmest.

71 §

Väarai äänmuš

Mäddtääll õõudâsviikkâmfondi väaraid vuetet äänned še nõkkmid 68 §:st ceälkkum lää'jjišiot'tõõzz viõ kkeprijmuužž kuõskki meä'rid, mäi'd tõi'd lij õ'num õuddel tän lää'jj viõ kkepue'ttem.

Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Tää'ssvää'ld presidentt

MARTTI AHTISAARI

72 §

Jee' res serddšiott'tõõzz

Vuõsmâs 42 §:st ceälkkum sijddsâabbar älgg äänned kuud mänpäai se'st tän lää'jj viõ kkepue'ttimest da vuõsmâs õuddooumažvaal älgg äänned ee'jj se'st lää'jj viõ kkepue'ttimest. Sää'msuâvtõõzz alttee tuâjas saraz mænna tõi'st, ko tõi liâ va'ljuum sijddsâabrest. Sää'msuâvtõõzz da õuddoummu vuõsmâs tuâimppâäj pešt 1996 ee'jj loopp räija. Lää'jj 56 §:z lää'jjišiot'tõõzzid suâvtõõlât emansa ko sää'msuâvtõõzz da õuddoou- maž liâ va'ljuum. Mäi'd sää'msuâvtõõzzin da õuddoummu tuâjain šiott'teet, suâvtet emansa ko sää'msuâvtõõzz da õuddooumaž lij va'ljuum.

Tän lää'jj viõ kkepue'ttimest kää'mtum sää'm- läkka da puäzõtääll'läkka da luâjie llemvue k'k- läkka vuâddeeja da ooccmuuzž vue lnn le'ddi saa'mi läinn- da veä k'kvuõttooccmuuzž da saa'mid luõvtem täälaid da vuu'vdit kuõskki alt- tuum äänneplaan kiõttõõlât loopp räija jä k'k'tõõleel peäggummu laa'jji šiott'tõõzzid,

73 §

Sie'vvenšiõ'tõs

Kuäss jee' res päai k'est lääjjest sie'vet kää'mtummu sää'mläkka, õõlgad seävumuš tän lää'jj va'steeja šiott'tõõzz, jõs õõudpeä lnn tän lää'jjes šiott'tummu ij jee' res šõõdd.

Mädd- da meä'ctäällministeria *Mikko Pesälä*

Liite

Saamenkielinen käännös

Nr 254/1995

Lää'kk leimppiiddlää'jj 30 §:z mu'ttmest

Addon Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Riikkpeei'vi riäššm mie'ldd
muu'ttet parggmanu 6. peei'v 1943 uvddum leimppiiddlää'jj (662/43) 30 §:z 1 momeent 1 sâä'jj, nu' t
 ko töt lij rosttovmannu 28. peei'v 1990 uvddum lää'jjest (1333/90), pue'tti nalla:

30 §
 Kiiiddös vuämšstösvuöiggâdvuod luovtemke'rijj
 lij luovâs leimppiiddâst:

luâdjie'llemvue'kklää'jj (160/84) lebe sâä'mlää'jj
 (253/95) meä'rid:

3) ko tääl, tön vue'zz lebe vuu'vd luovteejen lij
 riikk da luovtös šâdd jânnâpai'kkjie'lle-
 vue'kklää'jj (1295/90), puä'3tääll'lää'jj (161/90).

Tät lää'kk puätt viö'kke 1 peei'v kiiiddmannust
 1995.

Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Tää'ssvää'ld presidentt**MARTTI AHTISAARI**Mädd- da meä'ctäällministeria *Mikko Pesälä*HE 243/1994
MmVM 35/1994

N:o 133, 5 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA TIMO LEPISTÖ
OY EDITA AB, HELSINKI 1997